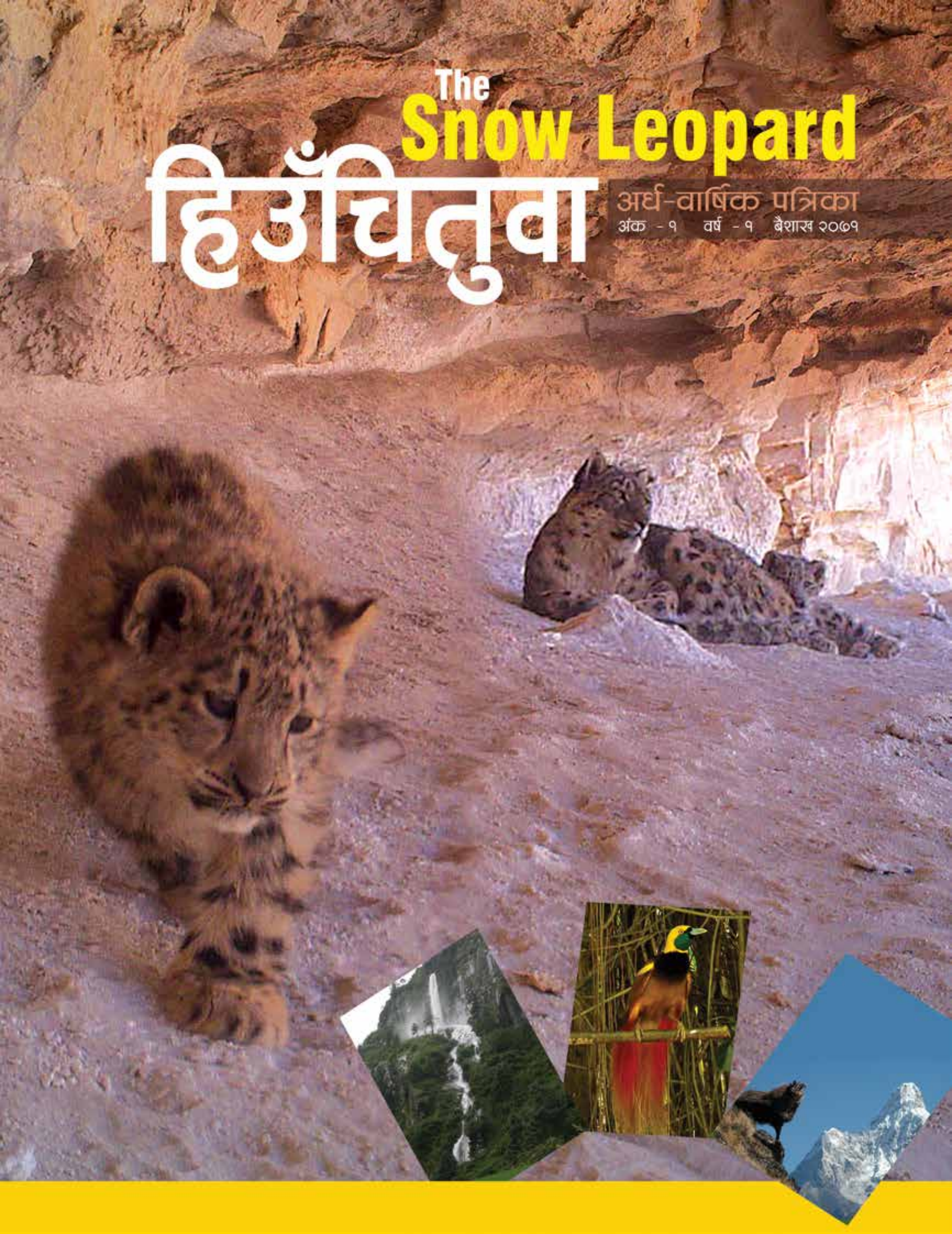

The Snow Leopard

हिउँचिंतुवा

अर्ध-वार्षिक पत्रिका
अंक - १ वर्ष - १ बैशाख २०७१

Editorial

The Snow Leopard –a biannual magazine -- is the product of Nepal's Snow Leopard Scouts, the youth from high schools, who create arts and write about nature and wildlife during snow leopard environmental camps and in other outdoor activities.. These creative arts, poems and essays reflect their observations, feelings and empathy toward snow leopard, other associated wildlife and nature at its entirety. The Snow Leopard Scouts Program, an environmental initiative of the Snow Leopard Conservancy (Nepal Program) and National Trust for Nature Conservation, trains and mobilizes young students to protect snow leopards and the biodiversity of the high mountains of Nepal. Our long-term goal envisages urban and rural youth committing themselves to serve as stewards of the environment, alongside their parents, peers and other community members.

The magazine also contains writings by selected peers on arrays of topics related to snow leopard and

environment as a whole. They are meant to bring about environmental awareness and appreciation by showing that biodiversity matters, flora and fauna have values for their own sake and they lift our spirits and nurtur our souls. Environmental education is essential to stem current dramatic biodiversity loss, and young age is considered the key period for developing awareness and positive attitudes toward the nature.

Snow leopard is a top predator in the Himalayan ecosystem. A familiar metaphor for nature is the pyramid of life, with large predators living at the peak. A growing body of scientific studies shows that the presence, and absence, of top predators cascades all through nature in surprisingly complex ways, and biological diversity increases when top predators are present.

We hope that you will find this first issue of The Snow Leopard bi-annual Magazine informative and entertaining.

सम्पादकीय

हिउँचिनुवा - स्नो लेपर्ड स्काउट्सको अर्धवार्षिक पत्रिका हो । स्नो लेपर्ड स्काउट्स माध्यमिक तहका विद्यार्थीहरूको समूह हो । हिउँचिनुवा पत्रिका स्काउट्सका विद्यार्थीहरूले हिउँचिनुवा विषयक वातावरणीय शिविरहरूमा प्रकृति र वन्यजन्तुहरूका बारेमा तयार गरेको चित्र, लेख, कविता र निबन्धहरूको संगालो हो । यसमा भएका सिर्जनात्मक चित्र, लेख, कविता र निबन्धहरूले हिउँचिनुवा लगायत अन्य वन्यजन्तुहरू एवं प्रकृति संरक्षण सम्बन्धी क्रियाकलापहरूमा विद्यार्थीहरूले गरेको अवलोकन एवं तिनिहरूको भावनालाई समेटेदछ । राष्ट्रिय प्रकृति संरक्षण कोष र स्नो लेपर्ड कन्जरभेन्सीले उच्च पहाडी भेगका युवाहरूलाई हिउँचिनुवा एवं जैविक विविधता संरक्षणमा तालिम दिई परिचालन गर्दै

आइरहेको छ । ग्रामिण एवं शहरी क्षेत्रका युवा समुदायका साथै अभिभावक, सरोकारवाला एवं समुदाय सदस्यहरूलाई वातावरणप्रति अपनत्वको भावना बढाउन सघाउने हाम्रो दीर्घकालिन लक्ष हो ।

यस पत्रिकाले हिउँचिनुवा एवं वातावरण विषयमा सम्बद्ध व्यक्तिहरूले तयार पारेको लेख रचनाहरूलाई समेत समेटेको छ । यी रचनाहरूले जैविक विविधताका विषयमा चेतना अभिवृद्धि गर्न र वन्यजन्तु एवं वनस्पतिको महत्व दर्शाउन एवं यिनीहरूको अस्तित्व बुझ्न समेत सहयोग पुऱ्याउने अपेक्षा गरिएको छ । जैविक विविधतामा भइरहेको अपुरणीय क्षतिलाई न्यूनीकरण गर्दै प्रकृति संरक्षणप्रति सकारात्मक भावको विकास गर्न वातावरणीय शिक्षा अति आवश्यक छ ।

Birds of Paradise

Page #
10

Himalayan Tahr

Page
13

Pangolin

Page
16

हिउँचिनुवा हिमाली पारिस्थितिक प्रणालीको उच्च कोटीको शिकारी जनावर हो । एउटा भनाई छ कि जीवन अस्तित्वको सम्बन्धमा जो बढी हिंस्रक छ ऊ नै शक्तिशाली भएर बाँच्छ । एउटा वैज्ञानिक समूहले आफ्नो अनुसन्धानको आधारमा उच्च कोटीको शिकारी जन्तुहरूको उपस्थिति र अनुपस्थितिले प्राकृतिक वातावरणमा जटिलता वा अनुकुलता पैदा गर्दछ र शिकारी जन्तु उच्च स्तरमा रहँदा वातावरणीय सन्तुलन रहने निश्कर्ष निकालेका छन् ।

हामीलाई आशा छ तपाईंहरूले हिउँचिनुवाको पहिलो अंक जानकारीमूलक एवं मनोरञ्जनमूलक पाउनु हुने छ ।

Snow Leopards are Captured in Remote Cameras

There, an automatic camera clicks photographs instantly if a snow leopard comes across it. This is called "camera trapping".

Page
26

Co-existence Between Human & Nature

Even though we are not so sure about whether the intensity and frequency of cyclones that are occurring recently are related to the impact of climate change or not. But in this context, I would like to raise my concern on nature, environment, climate change, and our survival within this.

Page
19

Articles	Snow Leopard Symbol of Healthy Himalayan environment	Page 4
	Nature Conservation	Page 6
	Meeting Snow Leopard in the Past	Page 8

News	An Unusual Cage Mate at Dallas Zoo	Page 22
	Profit of saving & credit groups for Snow Leopard conservation	Page 30
	Felix's Plant-For-The-Planet Campaign	Page 31
	Snow Leopard Radio Collared in Kanchenjunga	Page 35

Poem/Stories	Conservation & Corruption	Page 12
	Rabbit & Frogs	Page 18
	Manang Village	Page 24
	Imposition in My Country	Page 32
	Grieves of Victimized Forest	Page 33

Others	Fact About Snow Leopard	Page 5
	Himalayan Tahr	Page 13
	Predator & Prey	Page 25
	Chirayito	Page 33
	Department of National Parks & Wildlife Conservation	Page 34

Cover Photo: NTNC/ACAP-SLC

The magazine
Snow Leopard

● **Editors:** Prof. Karan Shah, Dr. Som B. Ale, Anil Adhikari ● **Coordinator:** Bikram Shrestha ● **Advisors:** Ganga J Thapa, Rodney Jackson, Darla Hillard
● **English Translations:** Prof. Ganesh Baral, Shraddha Shah ● **Administrative Support:** Lal P. Gurung, Binod Basnet ● **Field Coordinators:** Pema Tsering Lopa, Lakhman Tamang, Bhesraj Bastola, Lalit Dangol
● **Technical Supports:** Ramesh Shrestha, Santosh Sherchan, Narendra Shrestha, Niru Thapa, Ashok Subedi, Bidur Kuikel, Sudip Adhikari & Narendra Lama
● **Assistants:** Ghurmi Gurung, Buddhi Gurung, Tashi R. Ghale, Ram Prasad Devkota, Yam Gurung ● **Design concept and layout:** Shashi Neupane ● **Printing:** Munal Offset, Tel: 061-523555, 531700

National Trust for Nature Conservation

Satdobato, Lalitpur, Phone 977-01-5526571, Email: info@ntnc.org.np, URL: www.ntnc.org.np

Snow Leopard Conservancy

18030 Comstock Avenue, Sonoma, CA 95476, Phone 707.935.3851, URL: www.SnowLeopardConservancy.org

SNOW LEOPARD

Symbol of Healthy Himalayan ENVIRONMENT

Although Nepal is a small country, it is rich in its biodiversity and climate. The endangered Snow Leopards are found in the Himalayan region of Nepal, mostly between the altitudes of 3000 to 5400 meters. They are also known as the “Jewel of the Mountains”.

Their habitat includes rocky cliffs and hill tops in the mountainous region and they prey on blue sheep, jharals, ghorals, and musk deer as well as domestic animals such as yaks, cows, horses, sheep and goats. In addition, Snow Leopards are known to hunt hares and marmots. Snow Leopards are found in various protected areas such as Annapurna Conservation Area, Sagarmatha

National Park, Langtang National Park, Manaslu Conservation Area, Gauri-Shankar Conservation Area, Shey-Phoksundo National Park, Kanchenjunga Conservation Area, etc. There are approximately 350 to 500 of these endangered animals found in Nepal.

Thousands of tourist visit Nepal every year, and many of them come to witness the natural beauty of the country. Conservation of endangered species helps tourism and its growth. Poaching, loss of natural habitats, decline of prey base, climate change, etc. all contributes to snow leopard decline. People and their land-use practices are the main threat to its existence.

Snow leopard serves as an indicator for

environmental health of the high mountain ecosystem. Hence, if we do not make the effort to conserve this beautiful animal now, the future generation will only be able to see it in pictures. We should discourage and wipe out poaching and deforestation and help maintain the balance of food chain in the ecosystem. The government should also severely punish those involved in snow leopard poaching. Local communities must play an active role and collaborate with the government and other environmental organizations to protect this magnificent symbol of pride.

Sandhya Fagami (6), Sri Jana Aadrash Secondary School, Kowang, Mustang

विषय

हिउँचिनुवा स्वस्थ हिमाली वातावरणको प्रतिक

नेपाल सानो राष्ट्र भएतापनि जैविक विविधता र जलवायुका हिसाबले यो सम्पन्न छ । हिउँचिनुवा नेपालको उच्च हिमाली भेगमा ३ हजारदेखि लगभग ५ हजार ४ सय मिटरसम्मको उचाइमा पाइने संकटापन्न वन्यजन्तु हो । यो हिमाली क्षेत्रकै आकर्षक तथा बहुमूल्य गहनाको रूपमा पनि चिनिन्छ ।

उच्च पहाडी क्षेत्रका चट्टानी भीर र चोटीहरू हिउँचिनुवाको बासस्थान हो । यसले घोरल, भारल, नाउर र कस्तुरी मृगको शिकार गर्दछन् भने घरपालुवामा याक, गाई, घोडा, भेडा, बाख्रा र च्याङ्गालाई आहारा बनाउँछन् । यस बाहेक साना जनावरहरू खरायो, प्याउ मुसाको शिकार पनि हिउँचिनुवाले गर्दछ । नेपालको संरक्षित क्षेत्रहरू अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्र, सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्ज, लाङटाङ राष्ट्रिय निकुञ्ज, मनास्लु संरक्षण क्षेत्र, गौरी

शंकर संरक्षण क्षेत्र, शे-फोक्सुण्डो राष्ट्रिय निकुञ्ज, कञ्चनजङ्घा संरक्षण क्षेत्र आदिमा हिउँचिनुवा पाइन्छ । नेपालमा भण्डै ३ सय ५० देखि ५ सयको हाराहारीमा रहेको मानिने हिउँचिनुवालाई संकटापन्न वन्यजन्तुको सूचीमा राखिएको छ ।

नेपालमा वर्षेनी हजारौं पर्यटकहरू आउँछन् र कतिपय प्राकृतिक सुन्दरता अवलोकनकै लागि आएका हुन्छन् । संकटापन्न वन्यजन्तुहरूको संरक्षणले पर्यटनमा टेवा पुगिरहेको छ । प्राकृतिक बासस्थानको विनाश, चोरी शिकार, आहारको अभाव लगायतका कारण हिउँचिनुवाहरू घट्दै गइरहेका छन् । मानिस र तिनीहरू जमिनलाई प्रयोग गर्ने तरिकाहरू नै हिउँचिनुवाको अस्तित्वका लागि मुख्य चुनौति भएको छ ।

हिउँचिनुवालाई स्वस्थ हिमाली वातावरणको प्रतिक पनि मानिन्छ । त्यसैले हामीले बेलैमा वातावरण सन्तुलनका साथै हिउँचिनुवाको संरक्षणका लागि पहल गरौं भने भविष्यमा हाम्रा सन्ततिले यस सुन्दर जीवलाई किताबको पानामा मात्र देख्न पाउने छन् । चोरी शिकार बन्द गर्ने, जङ्गल फडानी रोक्ने र हिउँचिनुवाको आहारा चक्रलाई सन्तुलित बनाउन हामीले सक्दो प्रयास गर्नुपर्छ । सरकारले पनि हिउँचिनुवाको चोरी शिकार गर्नेलाई कडा कारवाही गर्नुपर्छ । स्थानीय समुदायहरूले सरकार र वातावरणका क्षेत्रमा क्रियाशिल संघसंस्थाहरूसँग हातेमालो गर्दै गौरवमय यस भव्य प्रतिकको संरक्षण गर्न सक्रिय भूमिका खेल्नु पर्दछ ।

सन्ध्या फगामी (६), श्री जनआदर्श मा.वि., कोवाङ, मुस्ताङ

Photo: NTNC/ACAP-SIC

हिउँचिनुवाबारे थाहा पाइ राखौं

- विश्वका १२ देशहरू क्रमशः नेपाल, चीन, भारत, भुटान, मंगोलिया, रसिया, अफगानिस्तान, पाकिस्तान, काजकिस्तान, किरगिजस्तान, ताजकिस्तान र उज्बेकिस्तानमा मात्र हिउँचिनुवा पाइन्छ ।
- सम्भवतः ४,५०० देखि ७,५०० हिउँचिनुवाहरू प्राकृतिक वातावरणमा रहेका छन् ।
- नेपालमा यसको अनुमानित संख्या ३५० देखि ५०० सम्म रहेको छ ।
- नेपालमा शे-फोक्सुण्डो राष्ट्रिय निकुञ्जको लांगु उपत्यकामा हिउँचिनुवाको सबैभन्दा बढी घनत्व (१०० वर्ग कि.मि.मा १०-१२ वटासम्म) पाइएको छ ।
- नेपालको राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण ऐन २०२९ ले हिउँचिनुवालाई संकटापन्न वन्यजन्तु सूचीमा राखेको छ । यसको शिकार गर्न पूर्णतः निषेध गरिएको छ । कसैले यसलाई गैरकानुनी तरिकारले मार्ने, घाइते बनाउने, यसको शरीरको कुनैपनि अङ्गलाई किनबेच गर्ने व्यक्तिलाई रु. ५०,०००/- देखि रु.१,००,०००/-सम्म जरिवाना वा ५ वर्षदेखि १५ वर्षसम्मको जेल सजाय वा दुवै प्रकारको सजायको भागिदार हुने प्रावधान छ ।

Facts About SNOW LEOPARD

- Snow Leopard is found only in twelve countries in the world: Nepal, China, India, Bhutan, Mongolia, Russia, Afghanistan, Pakistan, Kazakhstan, Kyrgyzstan, Tajikistan, and Uzbekistan.
- Perhaps 4500 to 7500 Snow Leopards exist in the wild.
- In Nepal, the estimated population of Snow Leopard ranges from 350 to 500.
- The Langu valley of the Shey Phoksundo National Park supports the highest density of Snow Leopards (10 to 12 Snow Leopards per 100 square km) in Nepal.
- Nepal's National Parks and Wildlife Conservation Act 1973 has listed Snow Leopard in the endangered species list. It is illegal to hunt Snow Leopard. Any effort of poaching, smuggling Snow Leopard parts, or hurting them is not tolerated by law and, if found guilty, will be punished with Rs. 50,000 to Rs. 1,00,000 penalty or 5 to 15 years of imprisonment or both.

Photo: Dr. Som Ale

NATURE CONSERVATION

**Injured nature is shedding tears in her deep hurt lamenting,
She is begging her protection from her own children, human beings.**

Nature is our sweet home: built by the walls made of meadows and slopes, yards of green fields, and roofs of mountains. Since time immemorial, all the human beings, birds, animals, and insects have been surviving in this lovely lap of nature. Today, it is pity to see this protecting home's roof is leaking, wall is broken, and the yard is peeled off. This nature, house of living beings, is fragile and it is going to be broken easily in any time even by light earthquake. To protect this delicate home and to conserve this disordered nature is our accountability to humanity and civilization. This activity is called conservation of nature.

The condition of nature is very pitiable. She is injured and suffering due to green-house effect, heavy rains, natural disasters, destruction of flora and fauna etc. She is facing extinction of valuable flora and fauna regularly. Due to habitat deterioration and pollution, the animals like snow leopard, red

panda, and the economically valuable herbs like yarshagumba (*Cordyceps sinensis*) are going to be extinct. If it is not checked, all the natural gifts will go extinct soon though there is inescapable and inevitable association between man and nature.

For the protection of nature, it is crucial to run sensitizing activities among the people for their awareness but only after having self-awareness in us first. After the involvement of such consciousness programs, the local community must be able to have different economic gains from it without impeding the natural resources. If so, snow leopard and Yarshagumbalike animal and plant can be saved. It is high time for Nepal's government and non-government organizations to play vital roles for the conservation of nature; similarly, local youth clubs and mother groups have to convey awakening programs in the local communities about the importance of

nature conservation. For the conservation of nature even we small children have to be engrossed in this mission; and time and again the organizations like National Trust for Nature Conservation and Department of National Parks and Wildlife Conservation have to carry on meetings, talk and debate programs to sensitize and engage common people in conservation. Obviously, the mission of protecting nature can be facilitated if we convey awareness among the concerned communities how they can benefit from conservation and sustainable use of resources.

Finally, I would like to sum up in a nutshell that we should not think what nature can provide us; instead, our motto must be that what better services we can provide to enhance the nature forever.

Binit Kumar Chhantyal (VIII 'Kha'), Sainik Boarding College, Phulbari, 11, Pokhara.

Photo: Anil Adhikari/SIC

प्रकृति संरक्षण

ऊँदै आज प्रकृति विलापमा आँसु भन्दैछिन् ।
आफ्नै सन्तती मानवसँग संरक्षणको भिख माग्दैछिन् ॥

हिमालको छानो, हरियो मैदानको मझेरी, पाखा पखेराका पर्खालले बनेको प्रकृति हाम्रो रमाइलो घर हो । परापूर्व कालदेखि मानव, पंक्षी, जनावर लगायत अन्य किटपतङ्गहरू यसैको आँगनमा खेल्दै आएका छन् । अपसोच ! आज हाम्रो छानोबाट पानी चुहिराखेको छ । हाम्रो घरको पर्खाल भत्किएको छ र यसको भुईँ उफ्किएको छ । त्यसैले हाम्रो घरलाई कुनै भुकम्पले नलैजाला भन्न सकिदैन । मानवता, सभ्यता र जिम्मेवारीको द्योतक र भक्तिक लागेको वातावरण सुधार नै प्रकृति संरक्षण हो ।

आज प्रकृतिको अवस्था निकै नै नाजुक भएको छ । प्रकृति हरितगृह प्रभाव, अधिक वर्षा, प्राकृतिक प्रकोपहरू, वनस्पति र वन्यजन्तु विनाश आदि समस्याहरू भोग्दै आएकी छिन् । विभिन्न वनस्पति तथा पशुपंक्षीहरू पनि लोप हुँदैछन् । वासस्थान विनाश र प्रदूषण जस्ता समस्याहरूका कारण हिउँचिचतुवा, हाब्रे जस्ता जनावरहरू लगायत यासाँगुम्बा जस्ता अत्यन्तै उपयोगी जडिबुटी लोपोन्मुख अवस्थामा पुगेका छन् । यस्तै हुने हो भने प्रकृतिका उपहारहरू सदासदाका लागि हराएर जानेछन् । प्रकृति र मानिस बीच अन्योन्याश्रित सम्बन्ध छ, यी दुई बीच तादात्म्य बन्धन छ ।

प्रकृतिको संरक्षणका निम्ति शिक्षा तथा जनचेतनामूलक कार्यक्रमहरू सञ्चालन हुनु जरुरी छ । परिवर्तनको शुरुवात आफैबाट गर्नुपर्छ । जनसहभागिता जुटाई प्राकृतिक सम्पदाहरूलाई हानी नपुऱ्याइकन विविध आर्थिक फाइदा लिन सक्ने वातावरण सिर्जना गर्नुपर्छ । जसका कारण हिउँचिचतुवा र यासाँगुम्बा जस्ता जनावर र वनस्पति लोप हुनबाट जोगिन सक्छन् । विभिन्न सरकारी तथा गैरसरकारी संस्थाहरूले प्रकृति संरक्षणमा महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्नुपर्ने बेला आएको छ । युवा क्लब तथा महिला समूहहरूले पनि स्थानीय स्तरमा प्रकृति संरक्षण एवम् यसको महत्व र आवश्यकताको बारेमा सचेत गराउनु जरुरी छ । प्राकृतिक क्षेत्रहरूको महत्वबोध शैक्षिक कार्यक्रम तथा जनचेतनाबाट हुनुपर्दछ ।

प्रकृति संरक्षणका निम्ती हामी जस्ता साना विद्यार्थीहरू पनि यस अभियानमा जुट्नु पर्छ । राष्ट्रिय प्रकृति संरक्षण कोष, राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग जस्ता संरक्षणमूलक संस्थाहरूले समय-समयमा आम जन समुदायहरूलाई संरक्षणमा सहभागी गराउने खालका भेला, छलफल, वादविवादका कार्यक्रमहरू आयोजना गराइरहनु पर्दछ । अन्तमा, प्रकृतिले मलाई के दियो नभनी मैले प्रकृतिलाई के दिन सक्छु भन्ने भावनाको विकास सबैमा हुनु जरुरी छ ।

विनित कुमार छन्त्याल (IC 'स'), श्री सैनिक आवासीय महाविद्यालय, फूलबारी-११, पोखरा

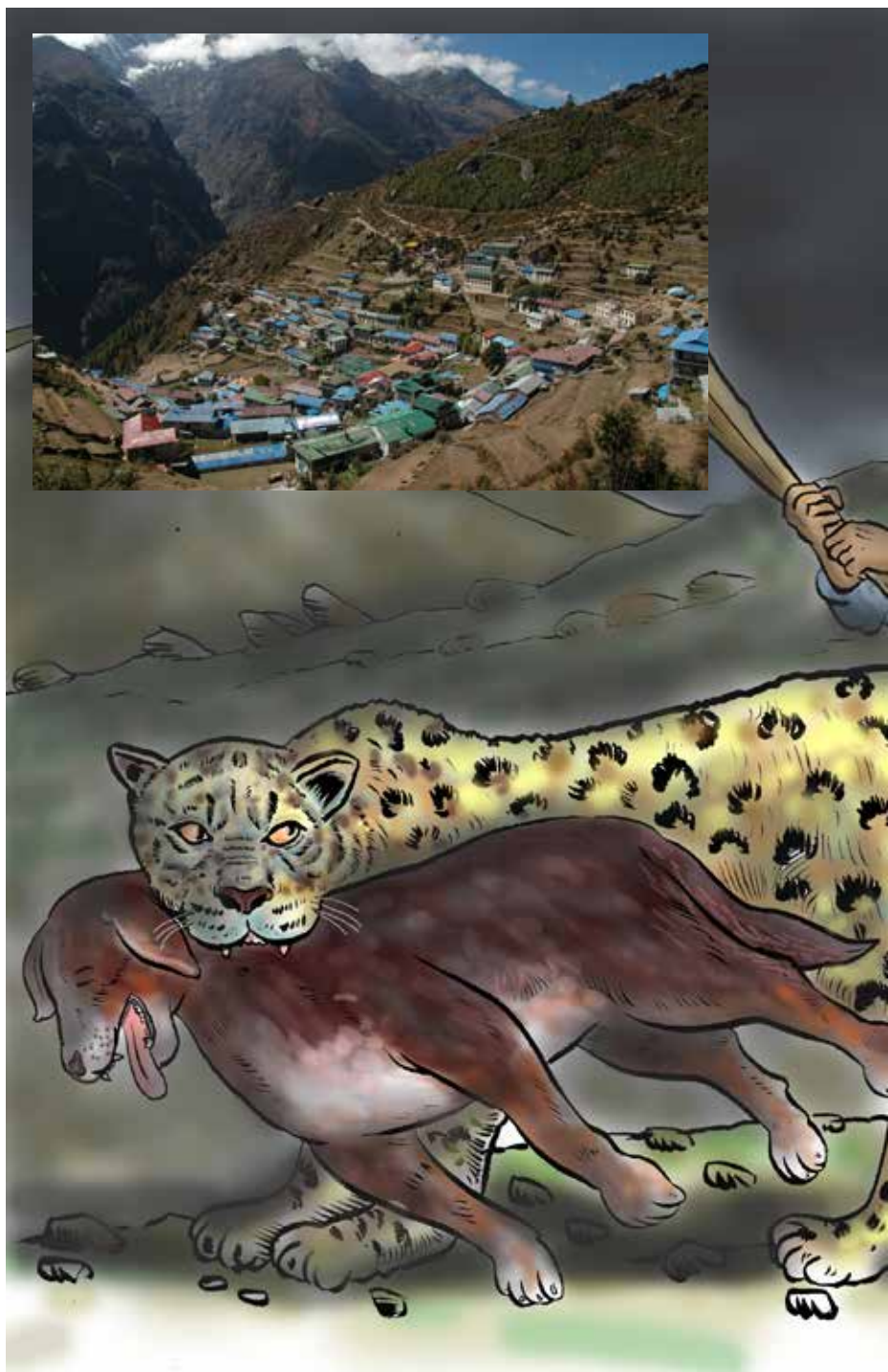
Meeting SNOW LEOPARD in the Past

About fifty years ago a strange animal rushed into Nima Phinjo Sherpa's house at 9:00 p.m. in Jorsalle, Cahurikharka, Everest region of Solukhumbu district. Members of the house were about to go to bed when they heard their dog whimpering. The strange animal had caught the dog and was now dragging it. All the family members pointlessly dispersed screaming with fear. Seeing the loved animal hurt, the owner Phinjo could not control himself, he threw sticks and stone at it; but seizing their beloved pet the animal disappeared in the dark. All family members and some neighbors, who heard the uproar, hurriedly gathered around Phinjo. An old neighbor Dhapla said, "It's Syarken (the snow leopard)". In childhood Phinjo was terrified with such incidents in the village. When he was in adolescent, one day Phinjo had seen a female snow leopard with its cubs, he recalls it and restates to the villagers "It was gorgeous!"

Local people of Jorsalle village used to share their experience of ashy-hairy dark-spotted snow leopard rambling around the jungle that extends from Dudkoshi river to the base of the Himalayas. During the winter the snow leopard used to approach into the nearby villages and make the domestic animal its prey. After having its food, it used to conceal itself in the cliffs, caves, caverns and alcoves in the steep high mountains. However, Phinjo says, "the local Sherpas do not kill or hunt the snow leopard since they think it is a figure of God. Instead, they protect the snow leopards accepting as true that if these fierce wild animals are irritated, they would have misfortune in the village and the domestic animals will be victimized inauspiciously."

Phinjo further adds an astonishing event, "Once a Rai tribe man named Rambir went to feed salt to the yaks in a jungle where he saw a snow leopard playing with its cubs. When he tried to chase them, his body was stiffened rigidly. Since he could not move his limbs, his friends carried him home on their backs. Later he was recuperated by the help of Sherman's mantras (chanting) and medicine". Phinjo shares his experience and says that there is a belief among Sherpa people that Shyarken is a form of God.

Anjan, Shree Yuwabarsha Lower Secondary School, Chaurikharka 1, Manjo

अहिले भेटिएको हिउँचितुवा

आजभन्दा पचास वर्षअघिको कुरा हो । सगरमाथास्थित सोलुखुम्बु जिल्लाको चौरीखर्क जोरसल्ले गाउँमा एउटा वन्यजन्तु अचानक स्थानीय डिमा फिन्जो शेर्पाको घरभित्र पस्यो । रातिको ९ बज्दै थियो । मानिसहरू खाईपिई सुत्ने तरखर गर्दै थिए । उनीहरूले कुई कुई गरेर कुकुर कराइरहेको सुने । त्यो अनौठो जनावरले कुकुरलाई समातेर तान्दै थियो । परिवारका सदस्यहरू डरले कोलाहल गर्न थाले । आफूले माया गरेको कुकुरलाई घिच्याएको फिन्जोलाई सट्टा भएन उसले त्यो जन्तुको मुखबाट कुकुर छुट्याउन निकै कोशिस गर्‍यो । नजिकैको दाउराको चिपटले हिकारियो, दुइ फ्याक्यो तर त्यो जन्तु फिन्जोको कुकुर च्यापेर अँध्यारोमा बेपत्ता भयो । परिवारका सबैजना र त्यो कोलाहल सुन्ने छरछिमेक सबैजना फिन्जोको अधिलिखर भेला भए । गाउँका पाका सदस्य ढाप्लाले सबैको अधिलिखर भने, 'सेर्केन' अर्थात् हिउँचितुवा हो । सानो छँदा यस्ता घटनाबाट फिन्जो डराउँथ्यो । जब ऊ वयस्क भयो एकदिन जंगलमा फिन्जोले एकै ठाउँमा पोथी हिउँचितुवालाई छाउराहरू सहित देख्यो । फिन्जो स्मरण गर्छन् र गाउँलेहरूलाई भन्छन्, 'त्यो त दुर्लभ क्षण थियो ।'

भुवादार खैरोमा गाढा रङ्ग मिसिएको शरीरमा टीका टीका परेको हिउँचितुवा दूधकोशी नदीको किनारदेखि हिमालको फेदसम्म फैलिएको जंगलमा डुल्ने गरेको अनुभव जोरसल्लेका स्थानीयहरू बताउँदथे । हिउँदको समयमा हिउँचितुवा गाउँमा भर्ने र घरपालुवा जनावरहरूलाई आफ्नो आहारा बनाउँथ्यो भने वर्षा याममा जङ्गली जनावरलाई आफ्नो आहारा बनाई अग्लो पहाडका कुना र कन्दरामा, चट्टानी भीरका अप्ठ्यारा गुफाहरूमा बस्थ्यो । 'यहाँका शेर्पाहरूले हिउँचितुवालाई मार्ने वा शिकार गर्दैनथे किनकी यसलाई देवताको रूपमा पुज्ने गरिन्छ । शिकारी जन्तुहरू रिसाएमा गाउँघरमा अनिष्ट हुने, घरपालुवा जनावरहरू मार्ने भएको हुँदा शेर्पा जातिहरूले बरु हिउँचितुवाको संरक्षण गर्दथे र अहिले पनि त्यही विश्वास शेर्पा जातिमा रहेको छ', फिन्जो सुनाउँछन् ।

एउटा अचम्म लाग्दो घटना अझै आफ्नो सम्झनामा ताजै रहेको फिन्जो सुनाउँछन् । आजभन्दा दश वर्ष अगाडि रामवीर भन्ने राई जातिको मानिस चौरीलाई नुन खुवाउन सिद्धिको जंगलमा जाँदा छाउराहरूसँग खेलिरहेको हिउँचितुवा देखेछ । उसले तिनीहरूलाई खेद न खोज्दा शरीर नै कक्रिएर फत्राक्-फत्राक् परेर साथीहरूले बोकेर घर ल्याई धामी भक्ती लगाई औषधी उपचार गरी निको भएछ । फिन्जो आफ्नो अनुभव साटुदै भन्छन्, 'शेर्पा जातिहरूमा सेर्केन देवताको एउटा अंश हो भन्ने विश्वास छ ।'

अन्जान, श्री युवावर्ष नि.मा.वि., चौरीखर्क-१, मन्जो

Hello tHello there -- do carefully observe the colorful birds portrayed on this page.

Are you impressed that they are so beautiful? Perhaps you may also be puzzled why they look so bizarre.

There are more than three dozen species in the family of birds more commonly known as the Birds of Paradise. Found in New Guinea and parts of Australia, they are considered the world's most dramatic and attractive birds. Most males are distinguished by striking colors and bright plumage of yellow, blue, scarlet, and green, while the females are generally dull brown. Males often sport such vibrant feathered ruffs or amazingly elongated feathers that they look like something you could find only in an imaginary land!

The legend, among New Guinea tribes, has it that a girl places her brother's lifeless body in a hollow tree. She strikes the tree, and Birds of Paradise explode upward like smoke and downward like fire. The smoke represents dark, highland birds, the fire vivid, lowland species. To local people, the feathers are related to the spirit flying. They also symbolize a birth. They're the origin of

NATURE'S WONDER: The BIRDS of the Paradise

the world!

With their glam attire, Birds of Paradise embody a biological mystery: Why would evolution tolerate such extravagant display? After all, exhibitionism is expensive, in biological terms, and a red flag to predators.

In New Guinea, unlike in most other places, nature is not "Red in Tooth and Claw", but "with painted skirt and crowned brow". Life is pretty comfortable for Birds of Paradise in New Guinea. The island's unique environment has allowed them to go to extremes unheard of elsewhere! Under harsher conditions, as in most places, evolution simply wouldn't have come up with these birds!

Males put their bright colors and "unusual" ornaments to good use when they display for females. Such displays can last for hours, and in many species they consume a significant part of the male's time! Whether

you agree or not their fantastic plumes and bizarre courtship displays are a result of millions of years of "sexual selection" at work in an environment with plentiful food and no natural predators!

Now before you go – try to ponder as ecologists do: Why are South Africa's Bird-of-Paradise flowers so beautifully colored (see the image below)?

प्रकृतिको आश्चर्यः स्वर्गका चरा

जमस्ते साथीहरू ! यहाँ देखाइएका रङ्गीविरङ्गी चराहरूलाई ध्यानपूर्वक हेर्नुहोस् त !

के यिनीहरूको सुन्दरताबाट तपाईं प्रभावित हुनुभयो ? तपाईंहरू शायद छक्क पनुभयो होला किन यिनीहरू यतिधेरै अद्भुत देखिन्छन् ?

स्वर्गका चरा भनेर सामान्यतया चिनिने यस चराको ३ दर्जन भन्दा बढी प्रजातिहरू छन् । न्यूगिनी र अष्ट्रेलियाका केही भागहरूमा पाइने तिनीहरू सबैभन्दा आकर्षक र नाटकबाज चरामा पर्छन् । प्रायः भालेहरूको विभिन्न रङका धर्का र पहेंलो, निला, सिम्रिक र हरिया रङको प्वाँख हुन्छन् भने पोथीहरूको साधारणतया धमिलो खैरो रङ हुन्छ । भालेहरूको प्वाँख यतिका रङ्गीविरङ्गी-चंगी हुन्छन् कि भट्ट हेर्दा तिनीहरू कुनै कल्पनाको संसारका जीव भएको आभास हुन्छ ।

न्यूगिनीमा एउटा प्रचलित दन्त्य कथा यसरी भनिन्छ, 'एकजना केटीले आफ्नो भाइको मृत्युपछि उसको लाशलाई एउटा रुखको टोडका भित्र राखिछन् । त्यसपछि त्यो रुखलाई यस्तरी हिकोइन् कि रुखको माथिबाट धुँवाको मुश्लो र तलबाट आगोको ज्वाला निकलेकै गरी स्वर्गका चराहरू त्यहाँबाट उडेर आकाशभरि छर प्रस्ट देखिए । त्यसरी निस्कंदा धुँवाले

अन्धकार एवं तिनीहरू माथिल्लो भेगमा बस्ने चराहरू भनेर प्रतिबिम्बित गर्‍यो भने तलबाट निस्केको आगोको मुश्लोले समथरमा बस्ने जीवन्त प्रजातिको भङ्गल्को दियो । ती स्वर्गका चराहरूका पखेटाहरूलाई स्थानीयवासीले उड्ने आत्माको स्वरूप मान्न थाले । उनीहरूले त्यसलाई जीवन उत्पन्न गर्ने प्रतीक पनि ठाने । उनीहरूले त्यसलाई संसारकै उद्गम पनि मान्न थाले ।

चराहरूका यी बहुरंगी आवरणले चराचुरुङ्गीमय स्वर्गको स्वरूप प्रकट गरी त्यसले एउटा जैविक आश्चर्य समेत खडा गरेको छ । यो आश्चर्यसँगै एउटा प्रश्न खडा हुन्छ - प्रकृतिको विकासक्रमले किन यो मनमोहक प्रदर्शनलाई सहेर राख्ने गर्छ ? किनकि, जैविक रूपले यो उच्चकोटीको प्राकृतिक प्रदर्शनी बहुमूल्यको छ, तर यसले तिनीहरूको अस्तित्वलाई संकटमा पनि पार्न सक्छ ।

लाग्छ, न्यूगिनीमा यो सौन्दर्य अन्यत्रभन्दा फरक छ, यो प्राकृतिक स्वर्ग घातक नङ्ग्रा र दाहाभित्र रहेको रगताम्य वस्तु नभएर बरु रंगीचंगी साडीमा सजिएकी सुन्दर युवतीजस्तो वा मुकुटले सुशोभित शीर जस्तो देखिन्छ । त्यहाँ स्वर्गको चराले आफ्नो जिन्दगीलाई आरामका साथ बिताइरहेको छ । यो टापु चराचुरुङ्गीको

स्वतन्त्र वातावरणका निमित्त अन्यत्र नसुनेको वा नदेखेको ठाउँको रूपमा स्थापित भएर रहेको छ ! यहाँ जस्तो नभएर अन्य ठाउँ चै चराहरूको क्रमिक विकास ज्यादै असहज रूपमा देखिएको छ !

भाले चराहरूले पोथी चराहरूलाई आकर्षण गर्न आफ्ना रंगीन र सुन्दर पखेटा फिजाउँदै मनमोहक नृत्य प्रस्तुत गर्दछन् । घण्टौं सम्म गरिने यस्ता प्रदर्शनहरू भालेहरूले आफ्नो महत्वपूर्ण भागहरू देखाउने संकेतका रूपमा पनि महत्वपूर्ण हुने गर्दछ । तपाईं विश्वास गर्नुहोस् या नगर्नुहोस् तर यी भाले चराहरूका रहस्यपूर्ण, मनमोहक र रंगीन नाचको अवलोकन पछि मात्र पोथी चराहरूले भालेको छनोट गर्छन् । स्वर्गका चराहरूको संसर्ग छनोट त्यस्तो वातावरणमा हुन्छ जहाँ प्रशस्त आहारा हुन्छ र प्राकृतिक शिकारी जन्तुको अनुपस्थिति रहन्छ ।

जानुभन्दा अगाडि यहाँहरू सबैले एकपटक प्रकृतिविद भएर सोच्नुहोस्, दक्षिण अफ्रिकाको 'स्वर्गको चरा फूल' किन यतिका रंगी-चंगी हुन्छन् ? (कृपया फूलको तस्वीर हेर्नुहोस् ।)

Conservation and Corruption

- Karan Bahadur Shah

There was a debate competition going on in school that day on the topic "biodiversity conservation in Nepal and its challenges." Getting directly to the point Amrita started, "We all know that Nepal is rich in its biodiversity, but if you look around today, we find that everything is being destroyed and this raises doubt that Nepal will be able to maintain this wealth in the days to come." Encouraged by a big round of applause from the audience, Amrita added, "Biodiversity is not our inherited property; rather, it is something that we have borrowed from the future generation. Despite efforts from the governmental and non-governmental organizations, civil society, community, and students to conserve biodiversity, the situation seems to be deteriorating every day. Poaching is going on, and is, in fact, fostering. Deforestation and wood smuggling has hit dangerous levels. On the one hand, the endangered rhinos are getting killed, while on the other hand, smuggling of red sandalwood is on the rise. Yarsagumba (cordyceps) trade is taking place in an uncontrolled manner and the concerning government bodies are quiet. Ecological wealth is dwindling day by day while smugglers are prospering and making more money than ever."

Another round of thundering applause followed. Amrita took a long breath, looked at the audience and said: "The reason behind this is corruption. We have a saying: where there is land, there is dispute; 'Ja' stands for 'jain' (land) and 'Jha' for 'jagada' (quarrel) or dispute- in Nepali. There is an adage that land brings dispute as 'Ja' is followed by 'Jha' in Nepali alphabet. Likewise, probably because of the fact that both words start with 'C' letter. Where there is need for conservation, there is corruption. She looked at the crowd, smiled and added, "Corruption is taking over conservation. If we want to conserve our invaluable biological diversity in the long term, we have no other option than to root out corruption. This is my conclusion. Thank you!"

Out of the eleven students that participated in this debate, Amrita's presentation was the most eloquent, articulate and substantive. There was no doubt that Amrita would win the debate competition, but everyone was surprised when someone else's name was declared as the winner. The reason behind the surprise result was corruption on the part of the judges' panel. Despite being robbed the chance to win the competition, Amrita seemed happy rather than being dejected. The reason behind her reaction was also corruption. Her presentation was in fact prepared by her father the night before.

कन्जरभेसन

र

करप्सन

- करन बहादुर शाह

त्यसदिन स्कूलमा 'नेपालमा जैविक विविधता संरक्षणका चुनौति' शिर्षकमा वक्तृत्वकला प्रतियोगिता चलिरहेको थियो। सोभै विषयमा प्रवेश गरेर अमृताले बोल्न शुरू गरिन् - 'यहाँहरूलाई थाहा भएकै कुरा हो जैविक विविधताको हिसाबले नेपाल धनी राष्ट्र हो तर हेर्नुस्, अहिले जसरी यसको चौतर्फी विनाश भइरहेको छ, त्यो हेर्दा भविष्यमा पनि नेपाल धनी रहिरहला भन्ने कुरामा शंका छ।' दशक दिर्घाबाट 'तरर' ताली बजेसँगै अमृता हौस्सिइन् र उनले फेरि भनिन्, 'जैविक सम्पदा हाम्रो पैत्रिक सम्पत्ति हैन बरु यो हाम्रा सन्ततीहरूको नासो हो। सरकारी तथा गैरसरकारी संस्था, समुदाय र विद्यार्थी सबैजना जैविक विविधता संरक्षणका निमित्त अहोरात्र खटिएका छन् तर यी प्रयासहरूका बावजुद दिनप्रतिदिन हाम्रो जैविक सम्पदा नासिएका छन्। वन्यजन्तुको चोरी शिकार फस्टाउँदै छ। वन फडानी र काठको तस्करी डरलाग्दो छ। एकातिर दुर्लभ गैँडा मारिएका छन्, अर्कोतिर रक्तचन्दको चोरी निकासी छ। यासागुम्बामाथि अनियन्त्रित कब्जा छ र सम्बन्धित सरकार मौन छ। जैविक सम्पदा दिनहुँ दुब्लाउँदै गएको छ बरु त्यसको संहार गर्ने तस्करहरू मोटाउँदै गएका छन्।' पुनः एकपटक तालिको गड्गडाहट सुनियो। लामो सास फेरेर उनले चारैतिर हेरिन् र अगाडि भनिन्, 'वास्तवमा यस समस्याको कारक तत्व 'करप्सन' अर्थात् भ्रष्टाचार नै हो भन्ने मेरो ठम्याई हो। जसरी 'ज' पछि 'झ' आउँछ, नेपाली समाजमा एउटा कथन नै छ नि, जहाँ जमिन छ त्यहाँ भगडा हुन्छ त्यसरी नै शायद दुवै शब्दको शुरुवात सी अक्षरबाट हुने भएकोले जहाँ 'कन्जरभेसन' छ त्यहाँ 'करप्सन' पनि छ।' अमृता मुसुक हासिन् र फेरि अगाडि उनले भनिन्, 'कन्जरभेसनलाई करप्सनले निल्ल खोज्दै छ। हाम्रो अमूल्य जैविक सम्पदाको दिगो संरक्षण गर्ने हो भने सबैभन्दा पहिले 'करप्सन' लाई जर्दैखि उखेल्नुपर्छ, यही नै मेरो निष्कर्ष हो, धन्यवाद !'

एघारजना विद्यार्थीहरूले भाग लिएको वक्तृत्वकला प्रतियोगितामा सबैभन्दा सुन्दर, स्पष्ट र तर्कपूर्ण प्रस्तुति अमृताको थियो। उनले नै प्रथम पुरस्कार पाउनेमा कसैको शकै थिएन तर श्रोताहरू त्यसबेला आश्चर्य चकित बने जब प्रथम पुरस्कार पाउनेमा अमृताको नभई अर्कैको नाम घोषणा गरियो। त्यसको कारण पनि निर्णायक सदस्यहरूले गरेको 'करप्सन' नै थियो। दोस्रो स्थानमै सिमित रहनु परेता पनि अमृताको मुहारमा दुःख कम खुशी बढी भल्किरहेको थियो। त्यसको कारण पनि वास्तवमा 'करप्सन' नै थियो। अमृताले प्रस्तुत गरेको प्रभावपूर्ण र तर्कपूर्ण कुरा सबै उनको बुवाले रातभर नसुतेर तयार पारिदिएका थिए।

जानकारी

भारल...

पहाडी र हिमाली भेगको २,५०० देखि ५,५०० मिटर उचाइमा पाइने जंगली बाख्राको एउटा प्रजाति हो । चोरी शिकार, वासस्थान विनास आदि कारणले गर्दा आईयूसिएन रेड डाटा बुकमा यसलाई खतरामा पर्न लागेको भनेर सूचीकृत गरिएको छ । भारल हिउँचिंतुवाको प्राकृतिक आहाराहरू मध्ये एक हो ।

Information

Himalayan Tahr

Himalayan Tahr is one of the species of wild goat found in 2,500 to 5,500 mt. of hill and mountain region. Due to poaching, habitat loss, the IUCN red data book has categorized it as Near Threatened species. Himalayan Tahr is one of the natural preys of endangered Snow Leopard.

Snow Leopards Scouts Active in Snow Leopard Monitoring

● Anil Adhikari

Sony Gauchan is the former president and secretary of the Snow Leopard Scouts Committee in Jomsom (Mustang). Sharing her experiences, Sony, a student in the ninth grade at Dhaulagiri Secondary School in Jomsom, says: "As a Snow Leopard scout, I tell friends not to kill Snow Leopard and its prey like blue sheep, musk deer, marmot, etc."

Like Sony, Ramesh Sunuwar is also involved with Snow Leopard monitoring in Mustang. Also a former secretary of the Snow Leopard Scouts, Ramesh, a tenth grader at Janahit Secondary School in Jomsom, believes that the involvement of young students in Snow Leopard conservation has helped this endangered animal. He was trained to operate remote cameras during two successive environmental camps he attended. Ramesh has been involved in educating other children about snow leopard's habitat characteristic, prey count, and sign tracking and interpretation.

Like Sony and Ramesh, many other students from Mustang have been trained in remote camera installation and monitoring. Priyanka Sharma, eighth grader from Yogendra Higher Secondary School in Tukuche, says: "In school I only heard about Snow Leopard but after attending the environmental camp I know so much more about this animal, although I did not personally see it with my own eyes." Along with learning about Snow Leopard habitat, scats collection and interpretation, and sign tracking, Priyanka

and other students had a few chances to see blue sheep, the main prey of Snow Leopard. "We also learned about the negative impact of climate change on Snow Leopard habitat," says Sunil Pariyar from Gyanodaya Secondary School in Lete.

Snow Leopard environmental camps have been organized in Manang and Mustang districts in the Annapurna Conservation Area, and in upper settlements in Sagarmatha National Park. Snow Leopard Scouts at school level have been formed and active in Manang, Mustang, Solukhumbu, and Pokhara (Kaski district). Snow Leopard Conservancy (SLC) has been supporting NTNC/ACAP to organize these camps in various parts of Nepal.

In these camps, field biologists and technical experts teach the students about the camera trapping techniques. The remote cameras are placed along the trails where Snow Leopards walk, mostly above 4000 meters altitude. "We learned how to use these cameras and change chips in them as part of Snow Leopard monitoring", says Ramesh.

"In Manang and Mustang of the Annapurna Conservation Area, more than half a dozen Snow Leopards have been recorded in the cameras", says Bikram Shrestha, SLC's coordinator of Snow Leopard Scouts and Science Program, "Students are using camera trapping method to monitor Snow Leopards under local herder and ranger's surveillance."

"In school I only heard about Snow Leopard but after attending the environmental camp I know so much more about this animal, although I did not personally see it with my own eyes."

Photo: Anil Adhikari/SLC

हिउँचितुवाको अनुगमनमा सक्रिय स्नो लेपर्ड स्काउट्स

● अनिल अधिकारी

सोनी गौचन मुस्ताङ जोमसोमस्थित स्नो लेपर्ड स्काउट्सकी पूर्व सचिव एवं अध्यक्ष हुन् । जोमसोमस्थित धौलागिरी सेकेण्डरी स्कूलमा कक्षा ९ मा पढ्ने सोनी आफ्नो अनुभव यसरी सुनाउँछन्, 'स्नो लेपर्ड स्काउट्स भएकोले म साथीहरूलाई हिउँचितुवा र यसको आहारा नाउर, कस्तुरी मृग, फ्याउ मुसाहरूलाई मार्न हुन्न भनेर सम्झाउने गरेकी छु ।'

सोनी जस्तै रमेश सुनार पनि मुस्ताङमा हिउँचितुवाको अनुगमनमा सक्रिय छन् । स्नो लेपर्ड स्काउट्सका पूर्व सचिव उनी जोमसोमस्थित जनहित उच्च माध्यमिक विद्यालयमा कक्षा १० मा पढ्छन् । हिउँचितुवाको अनुगमनमा स्थानीय विद्यार्थीहरूको सहभागिताको कारण लोप हुन लागेको यो दुर्लभ वन्यजन्तु बिस्तारै फेरि देखिन थालेको रमेश बताउँछन् । दुइवटा वातावरणीय शिविरहरूमा भाग लिएपछि हिउँचितुवा अनुसन्धानमा प्रयोग गरिने रिमोट क्यामरा चलाउने सीप रमेशले सिकेका छन् । उनी अरु विद्यार्थीहरूलाई हिउँचितुवाको वासस्थान चित्रण, आहारा गणना, पदचिन्ह पहिचानका बारेमा जानकारी गराउँछन् ।

हिउँचितुवाको अनुगमन पूर्णतः वैज्ञानिक काम हो । सोनी र रमेश जस्तै मुस्ताङका थुप्रै विद्यार्थीहरू हिजोआज हिउँचितुवाको अनुगमनमा प्रयोग गरिने क्यामरा ट्र्याप तालिममा सहभागी भइसकेका छन् । योगेन्द्र उच्च मावि टुकुचेमा पढ्ने प्रियंका शर्मा यसको उदाहरण हुन् । प्रियंका हिउँचितुवा वातावरणीय शिविरमा हासिल गरेको अनुभव यसरी सुनाउँछन् 'स्कूलमा छँदा हिउँचितुवाको नाउँ सुनेकी मात्र थिएँ, शिविरमा रहँदा प्रत्यक्ष देख्न नपाएँ नि हिउँचितुवाका विषयमा धेरै थाहा भो ।' शिविरको दौरान हिउँचितुवाको वासस्थान, हिउँचितुवाको दिशा, यसले छाड्ने सांकेतिक चिन्ह मात्र हैन प्रियंका र अन्य विद्यार्थीहरूले

हिउँचितुवाको मुख्य आहारा नाउरको प्रत्यक्ष अवलोकन समेत गरे । 'हिउँचितुवाको वासस्थानमा मौसम परिवर्तनले पार्न सक्ने नकारात्मक असरका बारेमा पनि थाहा भयो', लेतेस्थित ज्ञानोदय माध्यमिक विद्यालयमा अध्ययनरत सुनिल परियार भन्छन् ।

हिउँचितुवा संरक्षण वातावरणीय शिविर अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्रको मनाङ र मुस्ताङ लगायत सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्जको माथिल्लो भेगका वस्तीहरूलाई लक्षित गरी सञ्चालन गरिएको छ । विद्यालयस्तरीय स्नो लेपर्ड स्काउट्स समूहहरू मनाङ, मुस्ताङ, सोलुखुम्बु र कास्कीको पोखरामा गठन भई परिचालित छन् । स्नो लेपर्ड कन्जरभेन्सी (एसएलसी)ले यस्ता शिविरहरू सञ्चालन गर्न राष्ट्रिय प्रकृति संरक्षण कोषको अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्र आयोजनालाई सहयोग गर्दै आइरहेको छ ।

'शिविरमा ४,००० मिटर भन्दा माथिको उचाईमा जहाँ हिउँचितुवा पाइने सम्भावना हुन्छ, फिल्ड बायोलोजिस्ट र प्राविधिकहरूबाट विद्यार्थीहरूलाई हिउँचितुवा हिंड्ने बाटोमा स्वचालित क्यामरा जडान विधि सिकाइन्छ ।' हिउँचितुवाको अनुगमनको एउटा पाटोको रूपमा हामीले यस्ता क्यामराहरू कसरी चलाउने, क्यामरा राख्ने, चिप्स राख्ने र भिक्ने तरिका सिकेका हौं', रमेश भन्छन् ।

अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्रका मनाङ, मुस्ताङका विभिन्न क्षेत्रहरूमा आधा दर्जनभन्दा बढी हिउँचितुवाहरू क्यामरामा कैद भइसकेको बताउँछन् एसएलसीका कार्यक्रम संयोजक विक्रम श्रेष्ठ । 'क्यामरा ट्र्याप विधिबाट हिउँचितुवाको अनुगमन स्थानीय गोठाला र रेञ्जरको निगरानीमा विद्यार्थीहरूले गर्दै आइरहेका छन्', श्रेष्ठ भन्छन् ।

Photo: NTNC/ACAP-SIC

'स्कूलमा छँदा हिउँचितुवाको नाउँ सुनेकी मात्र थिएँ, शिविरमा रहँदा प्रत्यक्ष देख्न नपाएँ नि हिउँचितुवाका विषयमा धेरै थाहा भो ।'

CONSERVATION Of PANGOLIN

- Prativa Kaspal

Pangolin or scaly anteater is one of the interesting small mammals of Nepal. The word "Pangolin" has French origin and refers to the animal's ability to curl up into a ball. Its hair is characteristic of mammals. Its scaly, grotesque body is characteristic of reptiles. These traits along with its comical nature have made this animal an object of fantasy.

Most of these nocturnal animals are found in Asia and Africa. Out of the eight sub-species, two are found in Nepal, namely, Chinese Pangolin and Indian Pangolin. Indian Pangolin is found below 500 meters whereas the Chinese pangolin below 2000 meters. These animals are known by different local names: the Kirat community people call them Pikichi, while Newars recognize them as Kanyaya by virtue of its bronze-like scales, Tharus use the name Sal Machhari and Hile Machari while to Tamang, they are known as Gose. The English name, scaly anteater, refers to its scaly body and ant eating habit.

Since its outer body is covered with tough scales and fused hair, it is a unique evolutionary example. With powerful claws, they are adapted to efficiently dig burrows and also locate their prey's nests. They have no teeth. Their tongue, which is 60 to 70 cm long and 5mm thick, can be extruded to the length of 250 mm to capture ants. Their main food is ants and termites. They are rather secretive and nocturnal animals, and are extremely shy and slow moving creatures. They defend themselves by curling up into a ball. They are also protected from

predators by the hard scales that cover their bodies.

Pangolins are hunted and trapped in the night. In Nepal pangolin population over a period of the past-decades has steadily diminished. Active conservation programs should be mounted to protect this curious animal from further depletion. For long term conservation of pangolin, human activities such as stone mining in hills, extraction of red hill soil, underground tuber extraction and destruction of mounds should be minimized. Besides this, an earnest attempt should be made for captive breeding to

increase population of this animal. There is a demand for their meat and scales in the domestic and international markets for medicinal use, and smuggling of their parts is on the rise. Despite many national and international laws in place to help conserve the species, including Nepal's National Parks and Wildlife Conservation Act 2029, conservation of this species is still at stake. By law, people involved in the illegal trade of these animals will have to pay Rs. 40 to 75 thousand fine or 1–10 years of imprisonment or both.

सालक संरक्षण

सालक अर्थात् कत्ले कमिलाभक्षी साना स्तनधारीहरू मध्ये एउटा आकर्षक जीव हो। अंग्रेजीमा यसलाई प्याङ्गोलिन भनिन्छ, जसको उत्पत्ति फ्रेन्च भाषाबाट भएको हो र यसलाई भृकुण्डजस्तै डल्लो हुने क्षमता भएको जीव भनेर चिनिन्छ। सालकको रौले स्तनधारी जीवको गुण जनाउँछ, भने यसको विचित्र र कत्ले शरीरले सरिसृप जीवको गुण पहिचान गर्छ। यी पहिचानहरूले गर्दा यो जीव अनौठो छ।

आहाराको खोजीमा राती सक्रिय हुने धेरैजसो यी जीवहरू एशिया र अफ्रिकामा पाइन्छन्। यहाँ पाइने ८ प्रजातिमध्ये नेपालमा कालो र तामे गरी दुई प्रजातिका सालकहरू पाइन्छन्। तामे सालक ५ सय मिटरभन्दा कम उचाइमा र कालो सालक २ हजार मिटर भन्दा तल पाइन्छ। यी सालकहरू नेपालमा विभिन्न स्थानीय नामहरूबाट चिनिन्छन् उदाहरणका लागि किराँती समुदायमा यसलाई पिकिची भनिन्छ। नेवारमा कान्याया, थारु समुदायमा हिलेमछरी र सालमछरी भनिन्छ। तामाङ समुदायले यसलाई गोसे भनेर चिन्दछन्। कमिला खाने स्वभाव र कत्ले शरीर भएकै कारण अंग्रेजीमा यसलाई स्केली एन्टइटर भनिन्छ।

बाहिरी भाग कडा किसिमका खपटै खपटाले ढाकिएको र मसिना तर दरो केही केशहरू भएकै हुनाले यो जीव उत्पत्तिको चाखलाग्दो उदाहरण समेत हो। सालकका शक्तिशाली नङ्गहरूले जमिन दुलो पार्न र आहाराको गुँड पत्ता लाउन मद्दत गर्दछ। यसको दाँत हुदैन। करिब ६०-७० से.मि. लामो र ५ मिलिमिटर चाक्लो जिब्रोले भण्डै २५० मिलिमिटर परसम्मको आहारा समात्न मद्दत गर्दछ। यसको मुख्य आहारा भनेकै कमिला र धमिराहरू हुन्। यिनीहरू गोप्य तरिकाले बस्छन् र रातमा विचरण गर्छन्। यिनीहरू लजालु प्रकृतिका र ढिला हिँड्ने जीव हुन्। आफूलाई बचाउन सालकले शरीरलाई गोलो भृकुण्डो जस्तो डल्लो पारेर बस्छ। कडा आवरण भएकै कारण यिनीहरू शिकारी जीवहरूबाट सुरक्षित रहन्छन्।

सालकहरूलाई राती समातिन्छ र तिनको शिकार गरिन्छ। नेपालमा सालकको संख्या बितेका केही दशकयता घट्दो छ। यो विशेष जीवलाई बचाउन सक्रिय खाले संरक्षणमूलक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनु पर्दछ। सालकको संरक्षणका दिर्घकालिन कार्यक्रमहरू चलाइनु पर्छ। पहाडहरूमा हुने ढुंगा खानी र रातो माटो उत्खनन् कार्यहरू न्यूनीकरण गरिनु पर्दछ। साथै सालकको संख्या वृद्धि गर्नका लागि प्रजनन् केन्द्रको थालनी हुनु जरुरी छ। राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रियस्तरमा औषधी प्रयोजनका लागि सालकको मासु र खपटाहरूको माग भइरहेको छ र सँगसँगै नेपालको राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण ऐन २०२९ सहित वन्यजन्तु संरक्षणका लागि विभिन्न राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय ऐन कानूनहरू बनेका छन् तापनि सालकको संरक्षण चुनौतीपूर्ण नै छ। नेपालको कानूनले यस्ता वन्यजन्तुहरूको अवैध व्यापार गर्ने जो कोहीलाई पनि चालिस हजार देखि पचहत्तर हजार रुपैयाँसम्म जरिवाना वा एक वर्षदेखि दश वर्षसम्म कैद वा दुवै दण्ड सजाय हुन सक्ने व्यवस्था गरेको छ।

© httpletapis.kulichki.net

- प्रतिभा कसपाल

詹純川 攝

RABBIT and FROGS

It was dry everywhere due to a long period of drought. There was no crop anywhere. It was getting hotter by the day. Because of the unbearable heat and threat from dogs, a few rabbits had hidden themselves in a bush for safety. Having had enough of living in fear, one of the rabbits said, "God has done us injustice by making us small and weak. He has given us neither horns like the deer nor claws like the cats. We have no weapons to fight the enemies with, nor any strategy. We have no option but to run away from everyone. And there is always danger everywhere around us".

Another rabbit said, "I am sick and tired of this endless struggle. I have decided to commit suicide by drowning myself. I have run out of my capacity to tolerate this struggle". Everyone then spoke in the same voice and said, "Let's all go and die together." They all walked toward a pond. There happened to be many frogs who lived in that pond. They were sitting on the edge of the pond. When they saw the rabbits approaching, the frogs started to leap into the pond. When the rabbits realized that the frogs were jumping into the pond because they were afraid of them, one of the rabbits said, "Friends, we should not kill ourselves. The creator has created even smaller beings than us who are afraid of us. They are much weaker. Why should we lose hope in life?"

After listening to him, all the other rabbits decided not to commit suicide and returned to their homes.

कथा

-श्याम भट्टराई

लाठी समयदेखि खडेरी परेकोले चारैतिर सुक्खा थियो । अन्नवाली कतै पनि थिएन । गर्मी भने दिनप्रतिदिन बढ्दै थियो । गर्मीका कारण केही खरायोहरू आफ्नो सुरक्षाका लागि एउटा भाडीमा आएर बसेका थिए किनभने साँझपख गाउँका कुकुरहरूले निकै दुःख दिन्थे । दिनहुँ त्रासमा परेका खरायोहरू मध्ये एउटाले भन्यो, 'ब्रम्हाले अन्याय गरेर हामीलाई सानो कद र दुर्बल बनाइदिए । न त हामीलाई हरिणको जस्तो सिङ दिए न त बिरालोको जस्तो नङ्गा । शत्रुमाथि हमला गर्ने कुनै अस्त्र छैन, कुनै उपाय नै छैन हामीसँग । सबैका अगाडि भाग्नुपर्छ । अनि चारैतिरबाट आपत् विपत् पनि हाम्रै टाउकोमा थोपरेका छन् सृष्टिकर्ताले ।

अर्को खरायोले भन्यो, 'यो दुःख र कष्टबाट म त आजित भइसकेँ । त्यसैले डुवेर मर्ने निश्चय गरेको छु ।' तेस्रोले भन्यो, 'हो, म पनि मर्न चाहन्छु । अझै दुःख सहन सक्ने क्षमता ममा छैन ।' सबैले एकै स्वरमा भने, 'जाऔं, एकैसाथ मरौं ।' सबै खरायोहरू पोखरीतिर लागे । त्यस पोखरीमा निकै भ्यागुतोहरू थिए । तिनीहरू पोखरीको डिलमा आएर बसेका थिए । खरायोहरू आएको देखेर सबै भ्यागुतोहरू पोखरीमा हाम फाल्न थाले । आफूहरूदेखि डराएर भ्यागुतोहरू पोखरीमा हाम फालेको देखेर खरायोहरू त्यहीँ उभिए र त्यसमध्ये एउटा खरायोले भन्यो, 'बन्धुहरू ! हामीले प्राण त्याग गर्नु हुँदैन, जाऔं फर्कौं किनभने ब्रम्हाको सृष्टिमा हामीभन्दा पनि निर्बल र साना प्राणीहरू पनि रहेछन् भने हामी किन जीवनदेखि हार मान्ने !

उसको कुरा सुनेर सबै खरायोहरूले आत्महत्या गर्ने बिचार छाडेर आ-आफ्नो वासस्थानतिर लागे ।

खरायो र भ्यागुता

Article

CO-EXISTENCE Between HUMAN & NATURE

- Tshering Yodin Sherpa

The great festival Dashain of 2013 made its way amidst the constant threats of Cyclone Phailin in the east coast of India and the aftermath of continuous heavy rain fall here in Nepal. It made me strongly realize two things: first, how powerfully destructive nature can be and second, how interconnected we are with each-other and with nature regardless of our nationalities and political borders. News, pictures and videos showing millions of people displaced, crops ruined, trees uprooted and homes blown off is proof of nature's strength and power of devastation. Similarly, unseasonal three days of continuous rainfall in Nepal during the major days of Dashain as a result of Phailin is a testimony of our interconnectedness.

From the dawn of human life, we started to live close to nature and surrounding environment. Social, cultural, economic, spiritual, and political facets of human life continued to be dependent on nature and its gift. Above all, our life relies on nature. Daisaku Ikeda, the Buddhist philosopher and peace-builder, says that every single thing in existence is worthy of supreme reverence. Nature is not something for human beings to exploit as they see fit, solely for their own interests. Both nature and humanity are part—and at the same time complete expressions—of the life of the universe. To destroy the natural world is to destroy human life.

Going back to ancient traditional practices, anthropological studies have shown that

Photo: Green Party

traditional societies associate their faith and respect of divinity to the symbol of Mother Nature. Back then, nature and its elements were worshipped. Today's 'hi-tech' and 'rational' beings have ignored the meaning of those symbols which hold the significance of interconnectedness, interdependence and our existence within this. But now, with the harsh reality of climate change, it is time to understand it. We must discern the interconnectedness between our way of living and the life of other creatures that are dwelling in the same planet. As a witness of mountains losing snow, melting glaciers, drought, food insecurity, climate-refugee and many others, we must be aware of the cause-effect relationship between nature and us before it's too late.

Photo: Anil Adhikari/SLC

लेख

छिमेकी देश भारतको पूर्वीय समुद्री तटमा उर्लिएको समुद्री आँधी फालिन र त्यसको परिणामस्वरूप नेपाली भूभागमा भएको निरन्तर वर्षाको असजिलोमा पदै २०७० सालको महान् चाड दशैं मनाइयो । यो समयले मलाई दुईवटा कुराको जबरजस्त अनुभूती गरायो: पहिलो, प्रकृति कतिसम्म विध्वंसात्मक हुन सक्छ भन्ने कुरा र दोस्रो, राष्ट्रियता र राजनीतिक सीमाहरु भिन्नाभिन्नै भए पनि हामी पृथ्वीभरका

वर्षा चाहिँ हामी भिन्न भूगोल र संस्कृतिका मानिसहरु परस्परमा कतिसम्म जोडिएका रहेछौं भन्ने वास्तविकताको उदाहरण हो ।

हामी मानिसहरु मानव जीवनको शुरुवातबाटै प्रकृति र वरिपरिको वातावरणसँग नजिकै रहेर सँगै बाँच्न थाल्यौं । मानव जीवनका सामाजिक, सांस्कृतिक, आर्थिक, आध्यात्मिक तथा राजनीतिक पाटाहरु निरन्तर रूपले प्रकृति र त्यसैले दिएका विभिन्न उपहारहरुमा नै भर पर्न थाले । हाम्रो

जीवन मुख्यतः प्रकृतिमा नै भर परेको छ । बौद्ध दार्शनिक तथा शान्तिकर्मी दाइसाकु

तथा दैविक सम्मानलाई साङ्केतिक रूपमा धर्तीमातासँग जोडेर अभ्यास गर्थे भन्ने कुरा मानवशास्त्रीहरुले गरेका विभिन्न अध्ययनबाट पुष्टि भएको छ । पहिला पहिला प्रकृति र यसका तत्वहरुको पूजा गरिन्थ्यो । आजभोलिका ‘ अत्याधुनिक ’ र ‘ बुद्धिमान ’ मानिसहरुले त्यस्ता साङ्केतिक काम कुराहरुको अर्थ र महत्वलाई बेवास्ता गरेका छन् । त्यस्ता साङ्केतिक अभ्यासहरुले मानव र प्रकृतीबीचको अन्तरसम्बन्ध, अन्तरनिर्भरता र त्यसभित्र रहेको जीवनको अस्तित्वको सार बोकेका हुन्छन् भन्ने कुरामा आजकलका मानिसहरुले पटकै ख्याल राखेको पाइँदैन । तर अब हिजोआज देखा परिरहेका जलवायु परिवर्तनका कठोर वास्तविकताका माझमा रहेर प्रकृति र मानव

मानव र प्रकृति बीचको सह-अस्तित्व

इकेदा भन्छन्-
“अस्तित्वमा रहेका
प्रत्येक कुरा परम

श्रद्धायोग्य छन् । मानिसका लागि प्रकृति त्यस्तो चिज होइन जसलाई निजी स्वार्थ पुरा गर्नका लागि आफू खुशी शोषण गर्न मिल्छ । प्रकृति र मानवता दुवै ब्रम्हाण्डको जीवनका अङ्ग मात्र होइनन् पूर्ण अभिव्यक्ति पनि हुन् । प्राकृतिक संसारलाई नष्ट गर्नु भनेको मानव जीवनलाई नष्ट गर्नु हो ।”

प्राचिन समय तिर फर्केर हेर्दा परम्परागत समाज तथा मानिसहरु आफ्नो विश्वास पद्धति

अस्तित्वको यथार्थलाई तत्काल स्वीकार गर्ने र त्यही अनुसार व्यवहार गर्ने समय भइसकेको छ । एकै प्रकृतिमा बसोवास गरिरहेका अन्य जीव र हामी मानवको जीवन पद्धतिबीच रहेको अन्तर सम्बन्धलाई अब हामीले स्पष्टसँग बुझ्नु र स्वीकार गर्नु पर्छ । हिउँ गुमाइरहेका हिमाल, परिरहेका हिमनदी, खडेरी, खाद्य असुरक्षा, जलवायुजन्य शरणार्थी र यस्ता अन्य थुप्रै तितो सत्यका साक्षी बन्नुपरिरहेका हामी अब धेरै ढिलो हुनु अघि नै मानव र प्रकृति बीचको अन्तर सम्बन्धबारे सचेत हुनु पर्छ ।

- छिरिड यूदिन शेर्पा

मानिस कति गहिरो गरी एक आपसमा र प्रकृतिसँग अन्तरसम्बन्धित छौं भन्ने कुरा । फालिन आँधीका कारण भारतमा भएको लाखौं मानिसको विस्थापन, कृषि बालीको विनाश, जरासँगै उखेलिएर ढलेका रुख र भताभुङ्ग भएर लडेका घरहरु नै प्रकृतिको शक्ति र विनाशकारी क्षमताका प्रमाण हुन् । त्यसैगरी, भारतमा आएको फालिनको परिणामस्वरूप नेपालमा दशैंको समयमा निरन्तर तीन दिनसम्म भएको बेमौसमी

हिमालको देउता

अक्षता श्रेष्ठ

कुमुदिनी होम्स, कक्षा ८

बजैले भन्नु हुन्थ्यो-हिमालमा देउताको वास हुन्छ। ती देउता भएनन् भने पृथ्वीमा संकट आउँछ। त्यसैले हिमालमा मान्छे बस्नु हुँदैन, उनीहरूको तपस्या भङ्ग हुन्छ, हिमालमा मान्छेको हल्ला उनीहरूलाई मन पर्दैन। पछि पो मैले थाहा पाएँ - बजैले भन्नु भएको देउता हिउँचिनुवा पो रहेछ। हिउँचिनुवाको वासस्थान मास्यो भने प्राकृतिक वासस्थानबाट हिउँचिनुवा लोप हुन थाल्छन्। हिउँचिनुवा स्वच्छ हिमाली वातावरणको प्रतिक मानिन्छ। हिउँचिनुवा मासियो भने हिमाली वातावरणमा असर पर्छ। त्यसकारण हिउँचिनुवा जैविक विविधताको सूचक पनि हो। योद्धाको जस्तै बलियो पञ्जा भएको, छातीमा सफा रौ भएको हिमालको देउता हिउँचिनुवालाई धेरै माया गर्नुपर्छ। सबैले मिलेर यसको संरक्षण गर्नुपर्छ।

Short Article

God of the Himalaya

Akshata Shrestha
Kumudini Homes, Class 8

My Grandmother used to say "God resides in the Himalayas. If the God is missing from there, there will be misery in the world. Hence, men should not make the Himalayas their habitats; it ruins the meditation of the gods, because, they don't want boisterous men over there". I came to understand later that the god of my grandmother is the snow leopard. If people encroach their habitats, the snow leopard starts disappearing. Since the snow leopard is the symbol of healthy Himalayan environment, its desertion creates environmental imbalance. Therefore, the snow leopard is indicator of biodiversity; so, we all have to love the snow leopard a lot as the god which has strong fighting paws and clean hair on the chest. We have to protect this god.

- Mira Dolasia

Two eight-week old male cheetahs are about to start their new life at the Dallas Zoo with an unusual cage mate - An eight-week old male black Labrador Retriever puppy named Amani.

When the two cheetah cubs, Winspear and

Kamau, got there they were surprised to be greeted by an equally cute room-mate! Experts believe that Amani will not only be a good playmate for the wild cats, but also provide a calming influence on the naturally aggressive animals. These cheetahs are going to be part of the zoo's Animal Adventure Outreach Program to help teach the public about their highly endangered species. As to whether the unusual companions will get along and continue being mates when Winspear and Kamau are tall hefty, we will have to see. But for now, the

three babies seem to be getting along just fine.

While these aerodynamic cats once roamed the open grasslands, savannas, dense vegetation, and sometimes even mountainous terrains of Africa, the Arab Peninsula and Asia in large numbers, they are now on the brink of extinction, especially in Asia where they were hunted down ruthlessly for their beautiful skin.

The cheetahs that are still living in the wild face numerous challenges ranging from loss of habitat to conflict with humans, as well as the fact that they are not the strongest of animals and are often unable to fend for their cubs falling prey to the more aggressive lions, jackals and hyenas. With only between 15,000 to 25,000 believed to be left in the wild, conservation programs such as the one Winspear and Kamau are part of, are becoming increasingly crucial for the animal's survival.

An Unusual Cage Mate at Dallas Zoo

डल्लास चिडियाखानामा पिंजराका अनौठो साथीहरू

- मिरा डोलासिया

डल्लास चिडियाखानामा ८ हप्ता पुगेका दुईवटा भाले चिताहरू त्यतिनै उमेरको अमानी नाउँ भएको एउटा कालो ल्याब्रेडर जातको कुकुरको छाउरोसँग नयाँ जीवन शुरू गर्ने तरखर गर्दै छन् ।

आफू जस्तै राम्रो साथीले चिडियाघरको बारभित्र भुक्दै स्वागत गर्दा ती चिताका दुई छाउराहरू विनस्पियर र कमाउ चकित परे । प्राकृतिक रुपमा आक्रमक-हिंस्रक स्वभाव भएका जंगली बिरालाहरूका लागि अमानी खेल्ने साथी मात्र

होइन, शान्त स्वभावको जन्तु पनि हो भन्ने प्रभाव छाड्न सक्नेमा विज्ञहरू विश्वस्त छन् ।

यी चिताहरू चिडियाघरको जनावरहरूको साहसिक क्रियाकलापहरू जनमानसमा पुर्‍याउन बनाइएको कार्यक्रम अन्तर्गत रहने छन् जसले मानिसहरूमाथि यिनीहरू अतिनै संकटापन्न प्रजातिका जनावरहरू हुन् भन्ने सन्देश छाड्नेछ । बलिया र अग्ला विनस्पियर र कमाउ एकआपसमा साथी भै सधैं मिलेर बस्लान् कि बस्दैनन् भन्ने कुरा हेर्न बाँकी नै छ । तर अहिलेको लागि तीनवटा छाउराहरू सँगै बस्दा राम्रै देखिन्छन् ।

फुर्तिका साथ तेज रफ्तारमा दौडन सक्ने खुबी भएका यस्ता बिरालाहरू एकताका अफ्रिकी, अरब र एसियाली मुलुकहरूका खुला घाँसे मैदान, जंगलहरू र हिमाली भूमीमा प्रशस्त पाइन्थे भने अहिले आएर यी जनावर लोप हुने संघारमा छन् । यसको सुन्दर छात्राका कारण एसियाली मुलुकहरूमा यसलाई निमर्मतापूर्वक मारेर सखाप पारिएको छ ।

अहिलेसम्म जंगलमा बस्ने यस्ता जनावरहरूले बासस्थान विनाश, जनसंख्या वृद्धि र मानिसहरूसँगको द्वन्द्वजस्ता धेरै चुनौतीहरू भेट्दै आइरहेका छन् । यस बाहेक सिंह, स्याल तथा हुँडार जस्ता आक्रामक जनावरहरूबाट आफ्ना बच्चाहरू जोगाउन नसक्ने कमजोरीले गर्दा यिनीहरूको संख्यामा कमी आइरहेको छ । संसारभर यिनीहरू १५,०००-२५,००० को हाराहारीमा रहेको अनुमान गरिएको छ । विनस्पियर र कमाउहरूलाई चिडियाघरमा राखी थालिएको संरक्षण कार्यक्रम यस्ता संकटापन्न जनावरहरूको जीवन्तताका लागि निकै महत्वपूर्ण साबित भएको छ ।

Manang Village

Ram Prasad Devkota, Teacher.
Bhanu Secondary School, Tal, Manang

मनाङ गाउँ

रामप्रसाद देवकोटा, शिक्षक
श्री भानु माध्यमिक विद्यालय, ताल, मनाङ

This is Manang village, and there is the Gangapurna lake across, you see!
Enriching culture, treasures of nature, how luscious! come and see.

Most beautiful snow mountain Annapurna, lake Tilicho, oh lovely!
Oh piece of paradise! Manang village! My soul is lost in thy lofty.

What enchanting magic is in Khangsar, Manang, and Bhraka village!
Manang village is empowering to melt your hard heart.

To fuse with Marsyangdi river, what a speed has brook Thorang!
To spread decorum of Nepal's globally is the village named Manang.

The fields produce barley and wheat, and hotels earn dollars there!
Her excellent fame encourages you to view gorgeous Manang here.

Manang! You have an angel-Marsyangdi, flowing shyly inside your heart!
Low! Your attractive sight makes Himalaya shy to bath in charming art.

Oh Manang! You're enriched with vivid tongues, cultures and customs!
Superb angel! Your cuteness drags worldwide tourist to view thy charms!

Photo: SLC

पारी हेयो गंगापूर्ण ताल, वारी त मनाङ गाउँ ।

सस्कृतिको धनी प्रकृतिको खानी हेर्नलाई त्यहाँ जाऊँ ॥

हिमालमा सुन्दर त्यो अन्नपूर्ण तालमा तिलिचो ।

स्वर्गको टुक्रा मनाङको गाउँमा मन मेरो भुली गयो ॥

खाडसार र मनाङ त्यो भ्रका गाउँमा त्यो कस्तो जादु छ ।

कठोर मुटु पगाल्ने शक्ति मनाङ गाउँमा छ ॥

मर्स्याङ्दी नदी भेट्नलाई आतुर किन हो थोराङ ।

विश्वको सामु नेपाललाई चिन्ने गाउँ हो मनाङ ॥

फाँटमा फल्ने जौ र गहुँ होटलमा डलर ।

चिनारी यही मनाङ गाउँको हेर्नलाई देखेर ॥

मनाङ गाउँकी अप्सरा तिमी मर्स्याङ्दी भर्रेर ।

नुहाउन लारदा लाज मान्छ हिमाल तिमीलाई देखेर ॥

भाषा, संस्कृति र परम्पराकी धनी मनाङ गाउँ तिमी हो ।

पर्यटन क्षेत्र विश्वकै गन्तव्य एक मात्र तिमी हो ॥

Predator and Prey/ शिकारी र शिकार

When the yaks appear in front of the snow leopard in the nook of mountains, the sight makes festive and waters its mouth lusciously.

चौरीहरुलाई आफ्नो अधिलिर देख्दा पहाडको चोटीमा उभिएको हिउँचिचुवाले याल काट्छ र उ मनमनै मक्ख छ ।

Art by: **Soni Gurung**, Class: 6
Kaski Modernized Boarding School

Snow Leopards are Captured in Remote Cameras

- Bikram Shrestha

Photos: NTNC/ACAP-SLC

In the lonesome Himalayan areas, there is neither studio nor a photographer; but on the corner of the trails, there are cameras hidden among the stones and

rocks, that click the pictures capturing whatever passes by. There, an automatic camera clicks photographs instantly if a snow leopard comes across it. This is called

“camera trapping”. With camera-trapping, snow leopards have been monitored for the last three years in Nepal. The first camera-trapping started in Namu-Bhaptas, Lubra

and Muktinath, in lower Mustang. This is a community based snow leopard monitoring program undertaken by Snow Leopard Conservancy (SLC) and National Trust for Nature Conservation (NTNC).

In this program, the Snow Leopard Scouts are formed within the local schools. They include students from grades 6, 7, and 8. To increase participation in the snow leopard monitoring Scout members, network representatives, rangers from NTNC's Annapurna Conservation Area Project (ACAP) and local herders are taken to the environment camp and trained on camera trap technology. Since local people are directly involved in the snow leopard monitoring, other community people have been gradually motivated by the program.

In 2011, monitoring was conducted in

Lower Mustang: Namu-Bhaptas, Lubra and Muktinath, where three different snow leopards were trapped in the remote cameras. The Snow Leopard Scouts named them Mukti, Tilicho, and Nilagiri respectively. In 2012, Mukti was again trapped with its cub, so we knew it was female. In 2013, the cameras, placed in Namu and Muktinath, trapped one more adult snow leopard. Now we know there are at least five snow leopards in Lower Mustang. Five snow leopards are also being monitored in similar way using remote cameras in Lomanthang, Samjung and Marang of Upper Mustang, and at least 2 individuals in the cameras installed in Ledar and Yakkharka areas in Manang. One of the main objectives of camera trapping is to monitor snow leopards and estimate their number in the area.

As there is no similarity in the fingerprints of

the people, likewise individual snow leopards can be recognized distinctively by patterns of spots found on the tail, body, and front and back of the head.

The images captured in one of the Upper Mustang remote cameras are remarkable and we have learnt so much from them. In one of the photos the mother snow leopard appears with its two young. In another picture, a snow leopard is scraping, and still in another it is seen scent-spraying as perhaps to mark its territory. One of the main objectives of this program is to encourage local students to conserve snow leopard by monitoring them through cameras and working together as Snow Leopard Scouts.

Photo: Bikram Shrestha-SLC

स्वचालित क्यामरा कैद भए हिउँचितुवाहरू

हिमालको अनकन्टार चोटीमा न स्टुडियो छ, न त कुनै फोटोग्राफर नै। केवल चोटीका बाटाहरूका ढुङ्गामा क्यामरा लुकाइएको छ। अधिल्लिर कुनै आकृति आइहाले 'क्लिक क्लिक' त्यसलाई क्यामराले कैद गरिहाल्ने। अत्यन्त स्वचालित क्यामराले आफ्नो लेन्समा कैद गरिरहेको छ अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्रका हिउँचितुवाहरूलाई। यस विधिलाई 'क्यामरा ट्र्यापिङ' भनिन्छ। विगत ३ वर्ष यतादेखि हिउँचितुवाहरूको अनुगमन गरिँदै छ रिमोट क्यामराको प्रयोगबाट। तल्लो मुस्ताङ्गको

नमु-भ्रापस, लुब्रा र मुक्तिनाथ क्षेत्रमा पहिलो पटक यस्ता क्यामरा जडान गरी हिउँचितुवाको फोटो खिची अनुगमन शुरु गरिएको हो। यो समुदायमा आधारित हिउँचितुवा अनुगमन कार्यक्रम हो जसलाई स्नो लेपर्ड कन्जरभेन्सी (एसएलसी)-नेपाल कार्यक्रम र राष्ट्रिय प्रकृति संरक्षण कोष (एनटिएनसी) को संयुक्त आयोजनाबाट सञ्चालन गरिएको छ। यसका लागि स्थानीय विद्यालयमा आधारित स्नो लेपर्ड स्काउट्सहरू गठन गरिएका छन् जसमा कक्षा ६, ७, र ८ मा पढ्ने विद्यार्थीहरू आवद्ध छन्।

हिउँचितुवा अनुगमनमा स्थानीय जनसहभागिता बढाउन स्काउट्स सदस्यहरू सहित राष्ट्रिय प्रकृति संरक्षण कोष (एनटिएनसी) को अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्र (एक्याप) का रेन्जर र स्थानीय गोठालाहरूलाई हिउँचितुवा वातावरणीय शिविरमा लगी उनीहरूलाई स्वचालित क्यामरा कैद प्रविधिबारे प्रशिक्षण दिइन्छ। हिउँचितुवा अनुगमनमा स्थानीय समुदायका मानिसहरूको प्रत्यक्ष संलग्नता भएको हुनाले कार्यक्रमप्रति अन्य समुदायका मानिसहरूबीच उत्साह र आकर्षण बढ्दै गइरहेको छ।

सन् २०११ मा तल्लो मुस्ताङ्गको नमु-भाप्रस, लुब्रा र मुक्तिनाथमा गरिएको अनुगमनमा ३ वटा छुट्टा-छुट्टै हिउँचिचतुवाहरू कैद भएका थिए जसको नाम स्नो लेपर्ड स्काउट्सका विद्यार्थी भाई बहिनीहरूले क्रमशः मुक्ती, तिलिचो र निलगिरी राखिदिएका छन्। सन् २०१२ मा मुक्तीलाई एउटा छाउरा लिएर हिँडिरहेको अवस्थामा कैद भएपछि ऊ पोथी हो भनेर चिनियो। सन् २०१३ मा नमु र मुक्तिनाथमा राखिएको क्यामराले थप १ हिउँचिचतुवा कैद गरियो। यसबाट के जान्न सकिन्छ भने तल्लो मुस्ताङमा कम्तिमा ५ वटा हिउँचिचतुवाहरू छन्। यही तरिकाबाट अनुगमन गर्ने क्रममा माथिल्लो मुस्ताङको लोमान्थाङ, सामजुङ र मराङमा ५ वटा र मनाङको लेदार र याक खर्कमा २ वटा छुट्टाछुट्टै हिउँचिचतुवाहरू क्यामरामा कैद भइसकेका छन्। क्यामरा ट्र्यापिङको मुख्य उद्देश्य हिउँचिचतुवाको अनुगमन र तिनको संख्या निर्धारण गर्ने हो।

मानिसको औंलाको छाप फरक फरक भएजस्तै हिउँचिचतुवाको पुच्छर, शरीर र टाउकोको अगाडि पछाडिको बुझाहरूको संरचना फरक हुने गर्दछ, जसले एउटा हिउँचिचतुवालाई एक अर्काबाट सजिलै छुट्याउन सकिन्छ।

माथिल्लो मुस्ताङको एउटा स्वचालित क्यामराले कैद गरेको आकृतिहरू असाधारण छन् जसमध्ये

एउटा क्यामरामा पोथी हिउँचिचतुवा दुइवटा बच्चाहरूसँग हिँडिरहेको भेटिएको छ भने अर्को आकृतिमा हिउँचिचतुवाले जमिनमा खोसेको र अर्को अर्को आकृतिमा हिउँचिचतुवाले पहराको भित्तामा आफ्नो गन्ध छर्कदै गरेको भेटिएको छ। यसबाट अझकल गर्न सकिन्छ कि हिउँचिचतुवाहरूले आफ्नो क्षेत्र निर्धारण गर्नका लागि यस्ता चिन्हहरू छाड्ने गर्दछन्।

यस कार्यक्रमको मुख्य उद्देश्य स्थानीय विद्यार्थीहरूलाई स्वचालित क्यामराको प्रयोगबाट हिउँचिचतुवाको अनुगमनमा सहभागी गराउने हो। साथै विद्यार्थीहरूलाई हिउँचिचतुवा संरक्षणमा अभिप्रेरित गराउँदै स्नो लेपर्ड स्काउट्सका रूपमा क्रियाशिल गराउँदै लग्ने उद्देश्य पनि यस कार्यक्रमले राखेको छ।

Photo: Tashi P. Ghale

Profit of Saving & Credit Groups for Snow Leopard Conservation

Sagarmatha (Everest) National Park provides good habitat for snow leopards. The primary areas where snow leopards occur in Sagarmatha are Thame, Thambeten, Thamo and Phortse. Snow Leopard Conservancy (SLC) has initiated community-based "Snow Leopard Saving and Credit Program" aimed at promoting economic development while funding conservation activities under the management of existing village women's groups. Members of these Saving and Credit Management Groups have decided to spend 25% of the profit towards Snow Leopard conservation. Ang Doma Sherpa, the President of Sumdarpeak Saving and Credit Management Group, says, "Out of the 25% profit, 10% is directly given to schools for Snow Leopard conservation education for children." The Headmaster of Thame Primary School, Mr. Lakhman Tamang, confirms that the money has been utilized for conservation related purpose. "The school has already

received this support twice," says Tamang. "We have used this resource in school by having children participate in conservation related educational activities such as conducting environmental debate, arts

competition, story and essay writing, etc".

The 15% of the net profit amount is allocated for Snow Leopard Conservation Fund. This money is used to compensate group members who have lost their livestock to Snow Leopard in these villages. They receive Rs. 500 to Rs. 1000 per adult animal that has been killed by snow leopard, while Rs. 300 to Rs 500 per calf according to Aang Maya Sherpa, the President of the savings and credit group in Thamo.

Photo: Anil Adhikari/SLC

समाचार

बचत तथा ऋण समूहहरूको नाफा

हिउँचितुवा संरक्षणलाई

सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्ज हिउँचितुवाको राम्रो वासस्थान भएको ठाउँ हो । थामे, थाम्बेटेन, ठामो र फोल्चे सगरमाथामा हिउँचितुवा भएको मुख्य ठाउँहरू मानिन्छ । स्नो लेपर्ड कन्जरभेन्सीले समुदायमा आधारित हिउँचितुवा बचत तथा ऋण कार्यक्रमको थालनी गरेको छ, जसले हाल अस्तित्वमा रहेको महिला समूहहरूलाई संरक्षणमूलक क्रियाकलापहरू गर्न सहयोग गर्दै उनीहरूको आर्थिक क्रियाकलापहरू प्रवर्द्धन गर्ने उद्देश्य लिएको छ । जस अनुसार समूहको नाफाको २५% रकम हिउँचितुवा संरक्षणमा खर्च गर्ने निर्णय बचत तथा ऋण व्यवस्थापन समूह सदस्यहरूले गरेका छन् । 'समूहले कमाएको नाफाको २५% मध्ये १०% रकम संरक्षण शिक्षाको लागि स्थानीय विद्यालयमा दिने गरेका छौं', सुम्दरपिक बचत तथा ऋण व्यवस्थापन समूहकी अध्यक्ष आङ डोमा शेर्पा बताउँछिन् । त्यसरी पाएको रकम आफूहरूले संरक्षणमूलक गतिविधिमा खर्च गर्दै आइरहेको

थामे प्रा.वि.का प्रधानाध्यापक लाखमान तामाङ बताउँछन् । 'विद्यालयले अहिलेसम्म २ पटक गरी बचत तथा ऋण समूहको नाफा रकम लिएको छ', तामाङ भन्छन्, 'सो रकम हिउँचितुवा विषयक अतिरिक्त क्रियाकलापहरू जस्तै वातावरणीय वस्तुत्वकला, चित्रकला प्रतियोगिता, कथा एवं निबन्ध लेखन प्रतियोगितामा खर्च गर्छौं ।'

त्यस्तै समूहको कूल नाफाको १५% रकम हिउँचितुवा संरक्षण कोषमा जम्मा गर्ने गरिएको छ । यो रकम यी गाउँहरूमा हिउँचितुवाद्वारा समूह सदस्यहरूको वस्तुभाउको क्षति हुँदा राहत स्वरूप प्रदान गरिन्छ । यस अन्तर्गत सदस्यहरूले वयस्क गाईवस्तुको क्षतिपूर्ति स्वरूप प्रति वस्तु रु. ५ सय देखि १ हजार र बाच्छा बाच्छीको रु.३ सयदेखि ५ सयसम्म पाउँदछन्, ठामोकी हिउँचितुवा संरक्षण बचत तथा ऋण व्यवस्थापन समूहकी अध्यक्ष आङमाया शेर्पा भन्छिन् ।

Felix's Plant-For-The-Planet Campaign

Do you know that children around the globe are doing their best to save planet earth? Among these, here we are going to talk about a German child who has initiated a conservation related work which may inspire many children like you.

Plant-for-the-Planet is a children's initiative that aims to raise awareness amongst children and adults about the issues of climate change and conservation. The Initiative also works to plant trees, and considers this to be symbolic action to reduce the effect of climate change.

The idea for Plant-for-the-Planet was first developed in Germany in 2007 by a nine year old boy called Felix Finkbeiner. Felix was first inspired when Felix's teacher set the assignment to prepare a school report

about the issue of climate change. While conducting his research he came across the story of Wangari Maathai, the Nobel Peace Prize Laureate from Kenya who had worked to plant over 30 million trees across Africa as part of her 'Green Belt Movement'. On the 28th of March 2007 the first tree was planted in Felix's school, thus marking the official launch of Plant-for-the-Planet. In 2011, it reached a goal of planting a million trees. This campaign is still going on.

Now it is your turn to start planting at least one plant at your home or in garden, school or in the community so that it helps minimizing the impact of climate change in our environment.

source: Wikipedia

Compiled by: Shradha Shah

**STOP TALKING
START PLANTING**
कुरा बन्द गरौ वृक्षारोपण सुरु गरौ

Photo: Anil Adhikari/SLC

फेलिक्सको प्लान्ट फर द प्लानेट अभियान

आइ बहिनीहरू ! के तिमीहरूलाई थाहा छ संसारभरका थुप्रै केटाकेटीहरूले पनि पृथ्वीको संरक्षणका लागि राम्रोभन्दा राम्रो कामहरू गरिरहेका छन् । ती मध्ये आज हामी यहाँ एकजना जर्मन बालकले शुरू गरेको संरक्षणमूलक कामका बारेमा चर्चा गर्न गइरहेका छौं जो तिमीहरूजस्ता थुप्रै बालबालिकाहरूका लागि प्रेरणाका स्रोत हुन सक्छ । प्लान्ट फर द प्लानेट जर्मनीमा खुलेको बालबालिकाहरूको एउटा संस्था हो । यसले बालबालिका र युवाहरू बीच खास गरेर जलवायु परिवर्तन र संरक्षणको विषयमा चेतना अभिवृद्धि गर्ने उद्देश्य राखेको छ । प्लान्ट फर द प्लानेटले विश्वभरी रुख रोपेर जलवायु परिवर्तनको असर कम गर्ने सन्देश दिदै आइरहेको छ । प्लान्ट फर द प्लानेट संस्थाको अवधारणा ९ वर्षीय जर्मनी बालक फेलिक्स फिड्कवेइनरले ल्याएका हुन् । उनले सन् २००७ मा यो संस्थाको शुरूवात गरे । त्यो कसरी भने, फेलिक्सका गुरुले

उसलाई जलवायु परिवर्तनको बारेमा स्कूलमा प्रतिवेदन लेख्ने जिम्मेवारी दिएका थिए जसबाट फेलिक्स निकै प्रभावित भए । अनुसन्धान गर्ने क्रममा फेलिक्सले नोबेल पुरस्कार विजेता केन्याका वाङ्गारी माथाईका बारेमा जान्ने मौका पाए । वाङ्गारीले हरित पेटी अभियान अन्तर्गत अफ्रिकाभर ३ करोड विरुवा रोप्ने काम गराइसकेकी थिइन् । २००७ मार्च २८ का दिन फेलिक्सको स्कूल हातामा पहिलो विरुवा रोपियो जुन प्लान्ट फर द प्लानेट संस्थाको पहिलो आधिकारिक कार्यक्रम थियो । सन् २०११ सम्म, प्लान्ट फर द प्लानेटले जर्मनीभरि १० लाख विरुवा रोपिसकेको छ र यो क्रम अहिले पनि जारी छ ।

अब आफ्नो घर, बगैँचा, स्कूल वा समुदायमा कम्तीमा एउटा विरुवा रोप्ने पालो भाइ बहिनीहरूको हो जसले हाम्रो वातावरणमा हुने मौसम परिवर्तनको असर रोकन मद्दत पुर्‍याउँदछ ।

- अद्रा शाह

मेरो देशको चाला

हरियो वन नेपालकै धन भन्ने हाम्रो नारा ।
जीवजन्तु चोरी सिकार गरी पारे सखाप सारा ॥
लोप हुने अवस्थामा पुगिसकेको जनावर हिउँचिनुवा पनि एक हो ।
यसको संरक्षण र संवर्द्धन गरौं है सबले साथी हो ॥

धौलागिरीको काखमा पर्छ मेरो कोवाङ्ग गाउँ ।
चारैतिर हरियाली कति रमणीय ठाउँ ॥
साथीहरु ! पहाडहरू छुन ठूलूला संरक्षण गरौं है ।
तिनमा लुकेका रहस्यहरूका स्रोतहरु हुन सक्छ अनुसन्धान गरौं है ॥

आज मानिसले नै वनजङ्गल मासेर नाङ्गो र उजाड बनाए ।
जङ्गली जनावरहरूको वासस्थानमा अति नै बाधा पुऱ्याए ॥
जङ्गली जनावरको चोरी शिकार गर्छन् त कसैले थाप्छन् पासो ।
जङ्गली जनावरलाई यस्तो सडकटमा पर्दा पनि कसैलाई छैन चासो ॥

मानिस कति स्वार्थी र घमण्डी हुन्छ ।
मैले त अभै पनि बुझ्न सकेको छैन ॥
आफ्नो क्षणिक स्वार्थलाई मात्र पूरा गर्न खोज्ने ।
तर अरूको अस्तित्वलाई पनि बुझ्न सिक ॥

अब प्रकृतिलाई जोगाउने हाम्रै अभिभारा ।
हातमा हात काँधमा काँध मिलाई अघि बढौं सारा ॥
वातावरण नै हाम्रो जीवन हो जीवजन्तुको घर ।
तिनको अति महत्त्व छ साथी बुझ्ने कोशिस गर ॥

तारा थापा, कक्षा-८

श्री जनआदर्श माध्यमिक विद्यालय, कोवाङ्ग, मुस्ताङ

Imposition In My Country

Our slogan 'Greenery is wealth of Nepal' is shattered,
Owing to the wildlife poaching from the jungle here.

The snow leopard is about to extinct badly there
Oh friends! Let us conserve by guarding it over here.

My village Kowang is in the lap of Dhaulagiri
Breathtaking it is due to encompassed greenery.

Oh friends! Let us preserve the gigantic mountains
Known as sources of the hidden mystery to be found.

People made it bare and dull by deforesting today
Hampered the habitats of the wildlife these days.

Poachers kill the wild animals and trap them in noose
No one is worried of wild animals' hardship and loss!

Still, my mind cannot grasp about man's deeds
How selfish and proud the human being is.

But oh man! Don't be so self-centered and egoistic
Learn to preserve existence of other being, please!

Now, we're obliged to protect the nature over here
We all are to be involved hand in hand to do so here.

Environment is our life, which is habitat of wildlife
Oh human! Try to understand real value of their life.

- **Tara Thapa**, Grade : VIII. Shree Jana Adarsha
Secondary School; Kowang, Mustang

चिराइतो

वैज्ञानिक नाम	:	Swertia Chirayita (Roxblindo.exfleming)
नेपाली नाम	:	चिराइतो
अन्य नाम	:	चरैतो, तिते, तिक्ता
अंग्रेजी नाम	:	Chireta
प्राकृतिक वासस्थान	:	पहाडी क्षेत्रको १२०० मिटरदेखि २५०० मिटर उचाइको चिसो र खुला भागमा पाइन्छ । नेपालको ४० जिल्लामा यो पाइएको छ ।
उपयोगिता	:	घाउ, खटिरा निको पार्ने आयुर्वेदिक औषधि निर्माणका साथै रुचि बढाउनका लागि पनि चिराइतो प्रयोग गरिन्छ । साथै, बियरमा तितोपना ल्याउन चिराइतोको प्रयोग गरिन्छ ।
प्रमुख रसायनिक तत्व	:	चिराइतोमा चिराटिन, रमरार्जेन्टिक, ओफलिक एसिड, चिराटोजेनिन, स्वरटिनिन् आदि रसायनिक तत्व पाइन्छ ।

स्रोत: वनस्पति विभाग

वन मेरो पीडा

हे वन तस्करहरू,
मलाई काटी भष्म गरायौ
मेरो स्वरूपलाई ध्वस्त बनायौ

मैले त प्रकृतिलाई सजाउँथे
देशको गौरव बढाउँथे
सबै प्राणीलाई शितल आश्रय दिन्थे

प्रकृतिको सुन्दरता बढाउने मेरो सपना
मूर्ख व्यक्तिहरूले भत्काई दियौ मेरो सबै चाहना
अब त मित्यो मलाई यही नै उनीहरूको कामना

भविष्यको इच्छा चाहना नपुर्यौ मलाई मायौ
सबै चकनाचुर पारी प्रत्येक दिनको छाक टायौ
स्वार्थी बनी प्रकृतिको नियम विरुद्ध जाग्यौ

अनमोल प्रकृति र संस्कृति छ हाम्रो साथमा
जोगाउने र भत्काउने कुरा छ जनताको हातमा
हे अबुझ जनता हो,
पर्ख तिमीहरूलाई,
एकदिन मेरो श्राप लाग्नेछ,
एकदिन मेरो आँसुले पिरोल्नेछ,
र तिम्रा सुदिनहरू अवश्य भाग्नै जानेछन्

- रामजी पौडेल, संरक्षण शिक्षक
श्री योगेन्द्र उच्च मा.वि. टुकुचे, मुस्ताङ

Grieves of Victimized Forest

Oh smugglers of the forest!
Ouch! You have destroyed me cutting
Ooh! You have hurt me deforming.

I used to decorate the entire nature
By amplifying the dignity of the country
Provide refuge to the living beings calmly.

My dream and desire to add the beauty in nature
You have devastated oh! Foolish people!!
Now I am compressed in your ugly desire.

You have annihilated me before fulfilling my plans
For, you have destroyed me for bread and butter
Being so selfish, you have been counter-clockwise of nature.

But there is precious nurturing culture within this nature
It is in your hands to protect or to predate its valuable characters,

If you deface me carelessly, like this, oh foolish people!
Be watchful! You hurting fool!
Then, One day you will have received my deadly curse
Make sure, through such my blighting tears
Your tremendous future certainly disappears!

By: **Ramji Paudel**, Conservation Teacher
Shree Yogendra Higher Secondary School
Tukuche, Mustang.

Chirayito

Scientific Name	: Swertia chirayita
Nepali name	: Chirayito
Other names	: Charaito, Tite, Tikta
English Name	: Chireta
Natural habitat	: In the cold and open areas of mountains from 1200 meters to 2500 meters. It is found in 40 districts in Nepal.
Use	: Used as an ingredient in Ayurvedic medicines to heal wounds, scabs, and to improve appetite. Also used to add bitterness in beer.
Prime Chemical Elements	: Chiratin, Ramaragentic, Offic Acid, Chiratozenin, Swortinin, etc.

Source: Plant Division

Department of National Parks & Wildlife Conservation

In Nepal, the Department of National Parks & Wildlife Conservation was initiated by establishing a conservation branch under the Department of Forest in 1973. To reinforce its valuable works more systematically, the Department of National Parks & Wildlife Conservation was formed separately under the Ministry of Forest and Soil Conservation in 1980.

There are 10 National Parks, 3 Wildlife Reserves, 6 Conservation Areas, and 1

Hunting Reserve and Twelve Buffer Zones have been designated. Among the 9 wetlands listed under the Ramsar in Nepal, 6 of the wetlands are within the protected areas under this department. These protected areas cover 34, 185. 62 square kilometers (23.23% of total area of Nepal). Among the 118 types of ecosystem found in Nepal 80 kinds are included in these protected areas.

www.dnpwc.gov.np

Email: info@dnpwc.gov.np

Tel: 4220912, Babarmahal, Kathmandu

The following programs are running under the Department of National Parks and Wildlife Conservation;

1. Crocodile Conservation & Rehabilitation Program.
2. Elephant Breeding & Management Program.
3. Vulture Conservation, Breeding and Relocation Program.
4. Buffer Zone Program
5. Tiger Conservation Especial Program.
6. Tarai Arc Landscape (TAL) Program
7. Sacred Himalaya Landscape Program

राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग

राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग अन्तर्गत निम्न कार्यक्रमहरू सञ्चालन हुँदै आइरहेका छन् ।

१. घडियाल संरक्षण तथा पुनःस्थापन कार्यक्रम
२. हाती प्रजनन तथा व्यवस्थापन कार्यक्रम
३. गिद्ध संरक्षण, प्रजनन तथा पुनःस्थापन कार्यक्रम
४. मध्यवर्ती क्षेत्र कार्यक्रम
५. बाघ संरक्षण विशेष कार्यक्रम
६. तराई भू-परिधि कार्यक्रम
७. पवित्र हिमाल भू-परिधि कार्यक्रम

नेपालमा वि.सं. २०२९ सालमा वन विभाग अन्तर्गत संरक्षण शाखाको स्थापना भई राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षणको कार्य प्रारम्भ भएको थियो । मुलुकमा राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु आरक्ष क्षेत्रको महत्व बढ्दै गएको सन्दर्भमा यसको संस्थागत स्वरूपमा क्रमिक परिवर्तन गर्दै संरक्षित क्षेत्रको व्यवस्थापन अझ सुदृढ र प्रभावकारी बनाउने अभिप्रायले २०३७ सालमा वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय अन्तर्गत एउटा छुट्टै विभागका रूपमा 'राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग' को स्थापना भयो ।

नेपालमा रहेका विभिन्न वनस्पति, वन्यजन्तु र वासस्थानहरूको संरक्षण, सम्बर्द्धन तथा व्यवस्थापन गर्ने उद्देश्यले स्थापित राष्ट्रिय

निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग अन्तर्गत हालसम्म १० वटा राष्ट्रिय निकुञ्ज, ३ वटा वन्यजन्तु आरक्ष, ६ वटा संरक्षण क्षेत्र, एउटा शिकार आरक्ष र १२ वटा मध्यवर्ती क्षेत्रहरू घोषणा भइसकेका छन् । रामसार सूचीमा सूचीकृत नेपालका ९ वटा सिमसार मध्ये ६ वटा यस विभाग अन्तर्गत पर्ने संरक्षित क्षेत्रहरूमा रहेका छन् । यी विभिन्न संरक्षित क्षेत्रहरूले ३४,१८५.६२ वर्ग कि.मि. क्षेत्रफल ओगटेका छन् जुन नेपालको कुल क्षेत्रफलको २३.२३ प्रतिशत हुन आउँछ । नेपालमा रहेका ११८ किसिमका पारिस्थितिकीय प्रणालीहरूमध्ये हालसम्म ८० प्रकारका प्रणालीलाई संरक्षित क्षेत्रले समेटेको अनुमान गरिएको छ ।

Snow Leopard

Radio Collared in Kanchenjunga

Globally endangered Snow Leopard was radio collared in Kanchenjunga Conservation Area. The collaring was performed on November 25, 2013, led by the Government of Nepal's Department of National Parks and Wildlife Conservation, with the support from WWF Nepal, USAID, National Trust for Nature Conservation, and Kangchenjunga Conservation Area Management Council.

Nepal created a new stride in snow leopard conservation with the historic collaring of a snow leopard using satellite GPS technology.

The snow leopard is an adult male approximately five years of age, weighing 40kg and with a body length of 193cm.

"The snow leopard collaring is indeed a new win for Nepal," says Megh Bahadur Pandey, the Director General of the Department of National

Parks and Wildlife Conservation. "It helps us to strengthen measures to better understand and protect the snow leopard whose survival is under threat from anthropogenic activities and the pervasive impacts of global climate change."

This is the first time that satellite-GPS technology is being used in snow leopard collaring in Nepal. The first radio collaring in the history of snow leopard was accomplished by the team of Rodney Jackson in Langu valley of Mugu district in the early 1980s.

Anil Manandhar, Country Representative of WWF Nepal, says that the success of the radio collaring program opens up new frontiers in snow leopard conservation as well as new avenues to profile Nepal as a living laboratory to help in building international collaboration in the conservation science.

कञ्चनजंघामा हिउँचिचुवालाई रेडियो कलर जडान

कञ्चनजंघा संरक्षण क्षेत्रमा विश्वकै संकटापन्न हिउँचिचुवालाई स्याटलाइट रेडियो कलर गरिएको छ। २०७० मंसिर १० गते नेपाल सरकारको राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागको पहलमा डब्लुडब्लुएफ नेपाल, राष्ट्रिय प्रकृति संरक्षण कोष, यूएसएआईडि, कञ्चनजंघा संरक्षण क्षेत्र व्यवस्थापन समितिको सहयोगमा रेडियो कलर

गरिएको हो।

स्याटलाइट जिपिएस प्रविधिको प्रयोग गरी हिउँचिचुवामा गरिएको ऐतिहासिक रेडियो कलर हिउँचिचुवा संरक्षणमै नेपालले गरेको नयाँ कदम मानिन्छ।

रेडियो कलर गरिएको हिउँचिचुवा अन्दाजी ५ वर्षको भाले हो। ४० किलो तौलको सो हिउँचिचुवा १९३ सेन्टिमिटर लामो छ।

हिउँचिचुवामा गरिएको रेडियो कलरिंग नेपालको लागि ठूलो विजय भएको बताउँछन् राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागका महानिर्देशक मेघबहादुर पाण्डे। 'यस कदमले मानवजन्य एवं जलवायु परिवर्तनका कारण अस्तित्व संकटमा परेका हिउँचिचुवालाई बुझ्न एवं संरक्षणका उपाय अवलम्बन गर्न हामीलाई सहयोग गर्नेछ', पाण्डे भन्छन्।

स्याटलाइट-ग्लोबल पोजिसनिङ सिस्टम (जिपिएस) का माध्यमबाट हिउँचिचुवालाई नेपालमा रेडियो कलर गरिएको यो नै पहिलो पटक हो। यस अघि सन् १९८० को दशकमा डा. रङ्गी ज्याक्सनको समूहले नेपालको मुगु जिल्लाको लांगु उपत्यकामा हिउँचिचुवाको रेडियो कलर गरेको थियो।

डब्लुडब्लुएफ नेपालका राष्ट्रिय प्रतिनिधि अनिल मानन्धर यस सफलताले हिउँचिचुवा संरक्षणको दिशामा नयाँ आयाम थपिएको बिचार व्यक्त गर्दछन्। 'संरक्षण विज्ञानका क्षेत्रमा हुने अन्तर्राष्ट्रिय सहकार्यहरूमा नेपाललाई वन्यजन्तुको जीवित प्रयोगशाला राष्ट्रको रूपमा चित्रण गर्न यसले मद्दत पुग्नेछ', उनी भन्छन्।

Snow Leopard arts on canvas: Final drawing of art competition held in ACAP Headquarter.

Photo: Dinesh Dangol

CONSERVATION ACTIONS WE CAN TAKE

- Report poaching to the concerned authorities.
- Protect Snow Leopard habitat and prey species.
- Take measures to minimize loss of livestock to Snow Leopard: for example, guard livestock CAREFULLY, avoid leaving animals to graze near cliffs or in very broken terrain AND Keep in the PREDATOR-PROOF CORRALS.
- Spread wildlife conservation awareness among local people and tourists.

BECOME A STEWARD FOR NATURE BY ENCOURAGING YOUR COMMUNITY TO CO-EXIST WITH THE ENDANGERED SNOW LEOPARD BY TAKING THE ABOVE ACTIONS.

BY ENSURING SNOW LEOPARDS CAN FIND SUFFICIENT WILD PREY FOR FOOD, AND SO THAT THEY NOT HAVE TO RELY UPON DOMESTIC LIVESTOCK FOR THEIR SURVIVAL.

Snow Leopards and other wildlife are like a necklace of jewels around our mountains!

Do you know these facts?

- Snow Leopard is among the endangered species of Nepal and other 12 range countries in South & Central Asia.
- Snow Leopard serves as an indicator for environmental health of the high mountain ecosystem.
- Like humans and all animals, Snow Leopards require food, shelter and security from enemies.
- Snow leopard presence in Nepal and the Himalayas can be compared with the importance of lions to African countries or the Giant White Panda to China.
- Snow leopard is part of natural heritage and is unique and valuable to the area.

Snow Leopard Conservancy

18030 Comstock Avenue, Sonoma, CA 95476
Phone 707.935.3851
URL: www.SnowLeopardConservancy.org

National Trust for Nature Conservation

Khumaltar, Lalitpur
Phone 977-01-5526571
Email: info@ntnc.org.np
URL: www.ntnc.org.np